

Ds J. Ridderbos

Ds. Jan Ridderbos (24 novimber 1879 - 4 july 1960) waard berne yn Bedum. Hy wie dûmny yn Easterein fan 16 april 1905 oant 9 maaie 1909.

Yn de tsjerkeriedsoantekens stiet oer him:

22 septimber 1904

'Als nu wordt over de persoon van J. Ridderbos een en ander besproken, waarover men over het algemeen ook zeer gunstig oordeelde, zoowel over de prediking als over de persoonlijke omgang voorzover men met hem was in aanraking geweest.'

Ds. Ridderbos wurdt earst, omt er kandidaat is, fl. 1000,- traktemint yn 't jier en 'vrijstelling fan de eerste twee grondslagen der personele belasting' oanbean. '(In belêsting dy't troch elk boppe in bepaald ynkommen betelle wurde moast, skr.)

Op 13 oktober 1904 is der in ynkommen stik dat 'den heer J. Ridderbos met zijn meisje de gemeente dacht te bezoeken en wel a.s. Zaterdag 15 Okt. om dan zondag tweemaal te preeken'.

Broeder Elshout, fan Lollum, dy't komme soe te preekjen, wurdt ôfsein.

Per tillegram wurdt de tsjerkerie op 'e hichte brocht fan it blide nijs dat Ridderbos 'de roeping naar onze gemeente aanneemt. Brief volgt.'

Dit bericht werd met blijdschap ontvangen en werd de consulent bericht gezonden.

Br. Jongema en Althuizius wurde opdroegen 'om de a.s. herder en leeraar met zijn echtgenote van de trein te Bozum af te halen op donderdag 13 april (1905) en drie zusters der gemeente te verzoeken de pastorie voor ontvangst in gereedheid te brengen, waar bij aankomst de brs. kerkeraadsleden met hunne echtgenooten zoveel mogelijk tegenwoordig zullen zijn.'

Op *snein 16 april 1905* docht Ds. J. Ridderbos yntrede en wurdt befêstige troch Ds. W.L. Milo fan Warns en Scharl.

De jongfeinte- en jongfammeferiening hawwe foar in houlikskado foar Ds. Ridderbos en syn frou Gezina Velthuis meiinoar fl. 18,- byinoar brocht. Dat jild wurdt foege by wat de gemeente opbrocht en dan komt men op it moaie bedrach fan fl. 114,90. Dûmny kriget in skriuwburo mei studearstoel. Dy kostje tegearre fl. 118,-. De kas fan administraasje follet it tekoart oan.

Ds. J. Ridderbos (1879-1960).

Van de redactie voor IRENTHE EN OGRUSSEL

De dominee en de turfschipper

't Is al zo lang geleden, meer dan 75 jaar. In Oosterend en Wommels waren twee gereformeerde dominees die NAAM hadden. Die van Wommels was ds. Klaarhamer. Hij was de 2e scriba van de bekende synode van Assen. Maar ik wil liever over die van Oosterend schrijven, namelijk over ds. Ridderbos. Tussen Wommels en Oosterend was een smalle weg met aan de kanten geboomte. Nou ja, geboomte... 't Was geen laan van Oosterend naar Wommels, maar er waren wat elsen en wilgenstronken aan de kanten. Als de wind over de kale vlakke glerde, was je toch een beetje beschut.

Bejaardenleven

Voor ons was die weg met z'n kreupelhout en koninklijke heerbaan, vergeleken met de andere puinwegen in de omtrek. Ds. Ridderbos liep vaak van Oosterend naar Wommels. Graag alleen. Dan was hij bezig met de preek van de volgende zondag. Al wandelend zocht hij naar thema en punten. Hij was zeer serieus, zowel in het preken als in het huisbezoek. Soms had hij een kleine doorn in het vlees. Dat kwam door Murk de turfschipper. Murk zag zeer hoog tegen zijn dominee op. Hij mocht graag met hem over de Schrift en de Waarheid praten. Schrift en Waarheid moet je niet in één adem noemen. Praten over de Schrift ging niet zo diep als praten over de Waarheid. In de Schrift was Murk goed thuis. Hij kende veel teksten. Maar als je over de Waarheid sprak, dan sprak je over het toeëigenen van Gods beloften. Ds. Ridderbos, de jonge dominee, vond de woordenstroom van de turfschipper nogal eens vervelend. Hij raakte de lijn, die hij al wandelende in zijn gedachten had, kwijt. Dan werd hij wel eens een beetje kornelig. Dat merkte Murk ook wel eens. Toen ging hij zijn leraar onderwijzen. De Schrift zegt: als

iemand je vraagt één mijl met hem te gaan, ga dan twee mijlen met hem. De dominee antwoordde zeer gevat: maar de waarheid is dat ik graag, zonder mijlen te lopen met mijn preek verder zou kunnen gaan. Zoals gezegd zag Murk zeer hoog tegen zijn dominee op. Nu had ds. Ridderbos een blij uiterlijk, vriendelijk, vaak een glimlach op zijn gezicht. Murk zei dat het een hemelse glimlach was. Ik moet eerlijk bekennen dat ik niet precies weet waar de grens tussen een hemelse en een gewone glimlach ligt. Eén ding is jammer zei Murk. Onze dominee levert prachtige preken, maar hij heeft geen talent. Met talent bedoelde hij, evenals sommigen, begeleiding van de preek met armen, hoofd en benen. Jammer voor ds. Ridderbos dat hij de preek niet met wat meer armgezwaa en beengetrappel onderstreepte. Wij jongeren waren van oordeel dat een preek van zeven kwartier wel wat lang was. De gemeente was dus niet geheel kritiekloos. Vasthouden aan een bepaald schema was voor ds. Ridderbos iets dat vanzelf sprak. Ook als hij op een toogdag het woord tot de jeugd richtte. 'k Herinner me een avond in de machtige Harmonie te Leeuwarden. Ds. Ridderbos kon de grote zaal met 2000 mensen wel de baas, al was er toen geen

sprake van geluidsversterkers en dergelijke.

Maar ds. Ridderbos hield zich aan zijn schema en sprak over het geheim van een blijvende jeugd. De tekst luidde: En zijn oog was nog helder en zijn kracht niet vergaan. Natuurlijk waren er drie punten over het geheim dat blijvende jeugd gaf. Zijn laatste punt was: het geheim van het geheim. Een uur lang zaten wij vol aandacht te luisteren. Dat zou onze jeugd misschien niet meer kunnen, temeer wanneer we bedenken dat ds. F. C. Meijster even tevoren drie kwartier gesproken had. Persoonlijk heb ik veel aan wat „des jeugds is“ mogen meewerken. Er werd veel geleerd.

Ook geleerd dat wij niet hetzelfde kunnen vragen wat van ons gevraagd werd. Ds. Ridderbos is van ons dorp naar Meppel vertrokken. In 1913 werd hij hoogleraar aan de School der Kerken te Kampen. Bij ons thuis hing een grote prent waarnaar wij met eerbied keken. In een halve cirkel stonden op die plaat de professoren van de Kamper school. Voor mijn ouders was die Kamper school eigenlijk volmaakt. Ik zou, geloof ik de professoren op die prent nog kunnen opnoemen. De eerste in de halve cirkel was professor De Haan en de laatste professor T. Hoekstra. Da op één na laatste plaats werd ingenomen door onze vroegere dominee Dr. J. Ridderbos. Voor hem zullen er nu wel geen geheimen meer zijn. Emmen, E. Algra.

Naschrift van de redactie: Op verzoek van enkele van zijn vrienden heeft de heer E. Algra te Emmen, die gedurende een aantal jaren aan ons blad verbonden was, enige van zijn herinneringen op papier gezet. Wij danken hem daar hartelijk voor. Dat hij deze arbeid verrichtte, terwijl zijn gezichtsvermogen hem geheel in de steek gelaten heeft, vervult ons met bewondering.

D.H.B.

Opmerklike notysjes út 'e tsjerkeriedsoantekens út 'e tiid dat J. Ridderbos hjir dûmny wie.

By de tsjerketsjinsten

27 juli 1905

Besloten wordt dat degene die voortaan hun kinderen ten doop zullen houden, bij die gelegenheid den gehelen dienst een plaats op het platform zal worden aangewezen.

Op 20 juny 1907 wurdt besletten om 'de doopvader op de voorste mannenbank (fan de preekstoel ôfsjoen rjochts foaroan; skr.) plaats te doen nemen.

24 augustus 1905

Br. Boersma vraagt voorts of het niet stichtelijker zou zijn, dat het orgel voor den aanvang van de dienst des Woords zweeg hetwelk hem wou voorkomen, hinderlijk te zijn in het persoonlijk gebed bij het opgaan in de samenkomst der gemeente. Na eenige gedachtenwisseling oordeelt de kerkeraad dat bij het zwijgen van het orgel een toestand zich zou openbaren, die zeer waarschijnlijk niet verkieslijker tot stichting dienstbaar zou kunnen zijn, waarom men het gewoner gebruik zal bestendigen.

Br. Jongema merkt op dat hij meent dat er sprake van geweest is, om het voorspel bij den tussenzang weg te laten, wat hem aannemelijker voorkwam. De kerkeraad besluit zulks aan de organist te verzoeken.

Opdat de linkerhand niet weten zal...

Op 12 novimber 1908 wurdt besletten foar besûndere kollektes yn plak fan skalen 'zakjes aan te schaffen, waar dit laatste meer beantwoord aan den eisch van het geven dat de gave in het verborgene gegeven wordt en de linkerhand niet weten zal, wat de rechter doet.'

...op de galerij zooveel leven gemaakt door de kinderen die klompen aan hebben...

Der wurdt 'onder de dienst des woords op de galerij zooveel leven gemaakt door de kinderen die klompen aan hebben.' De koster klaget deroer en freget om maatregelen. De âlders moatte der op ta sjen, seit de tsjerkerie.

Pastoraat; tucht

14 september 1905.

Een dooplid moet ernstig vermaand worden, omdat hij een werkzaam aandeel had in de kermisviering op de Kliewu.'

Der hat wer in 'broeder' yn de tsjerketsjinst fan it 'Genootschap', de Herfoarme tsjerke, west.

Praeses seit dat it yn gjin gefal 'geoorloofd is de bediening des Woords in het Ned. Herv. kerkgenootschap mee te maken'. Dizze broeder sil 'vermaand' wurde.

Rapport huisbezoek

Over het algemeen was de toestand ook met het oog op het viere van het Avondmaal bevredigend te noemen, met uitzondering van een zuster te Hijaard die openlijk verklaard had bij aldien ze aldaar in de Herv. kerk de gelegenheid had de waarheid te horen, hier geen bezwaar in vond dit te doen. Hoewel de broeders haar hier over ernstig hadden vermaand en op het gevaarlijke van de weg hadden gewezen, mocht het niet slagen haar hiervan te overtuigen, waar harerzijds geantwoord werd, dit alszoodanig niet te kunnen inzien'.

1 augustus 1907

Der is in 'broeder' út Snits dy't hjir in skoftke tahâldt en dy't freget om mei oan te gean oan it nachtmiel 'als gast'. 'Besloten wordt een nader onderzoek in te stellen omtrent deze broeder in Sneek en na een goed getuigenis bekomen te hebben hem hiervoor in de gelegenheid te stellen.'

26 maart 1908

... op duidelijke wijze aangetoond in welk licht we de dienst des Woords in de Herv. kerk hebben te beschouwen...

Der hawwe gemeenteleden nei de bidstûnetsjinst yn 'e Herfoarme tsjerke west. Der wie ek in jonge fan ien fan de tsjerkeriedsleden by, (fan Sangers) . Sangers koe der gjin beswier tsjin ha, it wie ommers mar in bidstûnetsjinst.

'Door de Praeses werd hierop op duidelijke wijze aangetoond in welk licht we de dienst des Woords in de Herv. kerk hebben te beschouwen'. Sangers seit lykwols dat er net begrypt wat dûmny bedoelt. Dûmny sil no ûnder fjouwer eagen nochris mei Sangers de saak trochprate.

13 jannewaris 1909

'De Praeses (ds. Ridderbos; skr.) deed verslag van het bezoek van vermaan bij een broeder die zich op ergerlijke wijze aan dronkenschap had bezondigd. Met dit verslag bleek, dat de broeder betuigd had oprecht berouw over zijne zonde te hebben en bereid was openbare schuldbelijdenis te doen in het midden van de gemeente. Besloten werd dat deze openbare schuldbelijdenis zou plaats hebben op zondag 24 jannewaris v.m.'

Wellicht daarbij ook eenige hoogmoed in het spel is

13 febrewaris 1907

As men fan de diakony krige, betsjutte dat, dat men te boek stie earm te wêzen en dat wie in skande. Dêrom wegere men faak help fan de diakony. Mar as it op 't lêst net mear koe, dan giene se nei dûmny ta. Yn 'e oantekens fan de tsjerkeried stiet 'dat wellicht daarbij ook eenige hoogmoed in het spel is'.

verzoeken dat het eerste uur na te laten'. Der binne ek klachten oer 'de gedurig bedwelmende lucht tijdens de dienst in het kerkgebouw.'

Ferwaarming

Op de jiergearkomste 1907 wurdt by 't omfreegjen 'de aandacht gevestigd op de wenselijkheid en ook de onderscheiden wijze van verwarming van het kerkgebouw. De gevoelens lopen hierover nogal uiteen.'

Op 11 desimber 1907 komt de tsjerkerie en de 'commissie van administratie' byinoar om oer de ferwaarming te praten. Moat der ferwaarming komme en 'zo ja, op welke wijze?'

Der wurdt praat oer sintrale ferwaarming of in kachel.

By Koolstra yn Snits wurdt priisopjefte frege fan wat de oanlis fan in sintrale ferwaarming kostje moat. Dy begruttet it hiele projekt op fl. 2346,- mar dat kin de brune lang net lûke.

De oanskaf en it pleatsen fan in kachel komt op fl. 68,50. Kooi, in gemeentelid, dy't smid wie oan de Hidaerderdyk, no Wynserdyk nr. 5, wol it foar dy priis dwaan.

Op 23 septimber 1908 wurdt besletten de kachel te pleatsen. Dêrtroch sil der in tekoart op de begrutting ûntstean fan fl. 50,-.

Ferhier fan it tsjerklike gebou

20 febrewaris 1908

'Bij de gedane rondvraag vraagt broeder Tuinenga namens enkele leden van de *Chr. Vakvereniging van zuivelarbeiders in Nederland* om tot het houden eener vergadering de consistorie te mogen gebruiken, welke wordt toegestaan.

Woansdei 24 novimber 1909.

It musykkorps 'Wilhelmina' en de sjongferiening 'Hallelujah' freegje om de tsjerke te brûken. Dat wurdt tastien op betingst fan:

- 1. Plysje tasicht*
- 2. Fergoeding foar fjoer en ljocht*
- 3. 't Gebou wer skjin meitsje.*

Fertimmering fan de pastory

5 jannewaris 1909

Br. Althuizius fynt dat der nedich wat dien wurde moat oan de pastory. Sa kin der eins net 'een dienaar des Woords' yn wenje fynt er, oaren binne dat ek fan betinken.

Op 20 oktober wurdt besletten om ta fertimmering fan de pastory oer te gean. Architect Gaastra makket de tekening en timmerman Jongema sil it wurk útfiere.

Bûten it fervjen wurdt it wurk begrut op c.a. fl. 2000.-. Dat jild moat bijinoar komme út frijwillige bydragen.

Bejaardenleven (زمنه)

Kleine dingen die tellen

Het is al jaren geleden dat een dichter, naar ik me herinner iemand uit Engeland, in een lied de aandacht vroeg voor kleine dingen, die toch zo'n rijke betekenis kunnen hebben. Wat kan een kerstkaart soms veel betekenen voor een cenzaime, die al jaren „aan het ziekbed gekluisterd is“. Wat zal een weduwe die met kinderen is „blijven zitten“, gelukkig gemaakt worden als een leraar, een vriend, een buurman haar adviezen geeft hoe met haar kinderen te handelen. Ik moet er eerlijkheidshalve aan toevoegen dat deze zin over zo'n cenzaime is ontleend aan een preek, die ik gistermorgen hoorde. Maar het zijn vaak kleine dingen die zo belangrijk kunnen zijn.

Het was vroeger de gewoonte dat de ouderlingen de gemeente rondgingen om te informeren of er bij de broeders en zusters ook bezwaren waren om het Heilig Avondmaal te vieren". Zó werd liet meestal uitgedrukt: heeft u ook bezwaar om zondag niet uw broeders en zusters aan te zitten? Ik geloof toe, het werd wel eens wat rarmel, liet werd ook wel eens handwerk als zo'n broeder ouderling veel op lijntje had, maar ver-

gelukke om bijv. aan moeder een boezeroen te verkoopen - één van 13 stuivers - dan kwam de stereotiep troostrijke mededeling: als, zr. Algra het in één keer niet betalen kon dan wou hij haar wel wat tegemoet komen, bijv. nu de helft betalen en voor het volgende Avondmaal, immers met drie maanden kwam hij weer, de andere helft. Oeh, nu ga je er glimlachend over nadenken, maar 13 stuivers betekenden toen veel voor een arbeidersgezin, dat van f 7,- per week moest leven.

Mischien was het lang niet altijd zinvol viermaal in het jaar alle gezinnen te bezoeken buiten het jaarlijks huisbezoek om. Maar hij - Oepke - deed het dan toch maar. Hij maakte de reis! Hij deed niet vroem, onze Oepke, hij was vroem. Goed, het waren gekke zinnen die hij gebruikte, de late Sions was hem niet vreemd. Als hij 's zondags moest voorgaan in de „Dienst des Woords" - en we hadden nogal eens prekelezen - dan wisten wij precies hoe lang het „lange gebed" duurde en welke terminologie hij gebruikten zoo. Het was altijd hetzelfde. En als wij jongeren - we waren toen ook al kritisch - wel eens omerkten: het is altijd het

toetsen, het werd ook wel eens
handwerk als zo'n broeder ouder-
ling veel op hystje had, maar ver-
geten dient niet te worden dat
dit een beroep is afgeleid moeten
worden na een lange dag van zwa-
re arbeid.

Ouderling Oepke - ten onzent - kon niet fietsen. Hij moest de afstand naar het verst afgelegen arbeidershuisje lopende afleggen. Kon men het hem euvel duiden dat hij het ambt van ouderling verloor met zijn beroep als larejskoopman? Torsende zijn sulpen zak kwam hij dan aangewandeld. De zak die begerenswaardige dingen herbergde, sajiet, lint, naalstaren, boezeroenen, enz. enz. Als broeder Orpke dan gezeten was en gelaafd met thee van 16 cent per ons - duurde thee mischt onze mem niet „beuren“ - dan kwam hij met zijn boodschap. En - Oepke mocht een zakenman zijn - het koninkrijk Gods ging voor de handel.

En dus kwam hij eerst met de vraag of vader en moeder a.s. zondag ook zouden „aanziitten”. Oepke - en hij niet alleen - was van oordeel dat je over zulke gewichtige dingen als het Avondmaal niet de Friese taal kon gebruiken. Hij stelde dus zijn vraag in het Hollands - of wilt u in het Nederlands. Ik hoor het hem nog vragen: Hopen broeder en zuster Algra a.s. zondag ook de dood des Heeren te verkondigen? Een vraag die hij op die dag al in meerdere huizegezinnen had gesteld. Neen, er waren geen „bezwaren” en Oepke wenste - nog in het Nederlands - de aanwezigen een rijke zeggen toe aan de disch des Verbonds.

Dan was het: „wir schalten um“. Br. Sangers schakelde over op de Friese taal, prijzende de degelijkheid van de geheimenissen in de sulpen zak. Kleine dingen die tellen. Als het de ouderling-koopman

de rivier tot aan de eken der
aarde.
Vlak voor ons zat kleine Luitzen,
de veekoopman. Emotioneel, druk,
bewegelijk, maar met een helder
verstand. En weer lijkt het op
profanie, maar zo was het niet be-
doeld: Als de preeklezer bij de zee
en de rivier was aangeland, mom-
pelde kleine Luitzen binnens-
monds: Wy gijn 't wetter wher
oer, d.w.z. We gaan het water
weer over. Hij bedoelde: Het einde
is in zicht.

Ja, die kleine verkoopman! Hij doederde op zijn manier. En toch zat er een brok levenswijjsheid in hetgeen hij ons onderwees: „Dat de duivel machtig is, mijn jongen, dat is niet zo erg, daar belooft de diel zo bang voor te zijn, maar dat hij zo duivelshe goorheen is, dat is zo erg.“ Zijn bedoeling was duidelijk: De duivel weet precies waar onze zwakke plekken zitten. Daar valt hij aan. We vonden - als jongens - kleine Luitzen eigenlijk maar een rare. En toch - er waren weinig oprechte christenen zoals hij. Onbegrijpelijk is voor ons altijd geweest: zijn zingen. Nooit had hij moeite met psalmen als psalm 129, 137 enz. enz. Dan was hij het orgel soms één of twee lettergrepen voor en in zijn haast sprak (zong) hij de woorden niet goed uit. Hij had nog nooit van een chromatische toonladder gehoord, maar toch ging zijn trefzekerheid ver boven die van velen uit. En - als de dominee in vuur gesakke, als hij het de gemeente eens goed vertelde, er een dokke om wond.

dan genoot Luitzen tot in het klokhuis van zijn ziel. Dan dronk hij a.h.w. de preek in. We wisten het dan wel. Hij kan onmogelijk zitten blijven. Hoe dieper dominee er op doorging, hoe meer Luitzen naar voren kwam. Soms stond hij halverwege op het pad naar voren. In de bank kon hij het niet meer houden. Dat was nog eens preken! oordeelde hij.

Kleine dingen die tellen. Kromme Sietze die zo lang en zo hard gewerkt, lag op sterven. Een man van weinig woorden. Het kon elke dag met hem aflopen. De 'kromme' wist dat zelf ook wel. En het ontroefde me diep, toen hij zelf: Ik dacht gisteren al dat de Here mijn kamertje daar boven al klaar had, maar Hij is er zeker niet mee klaar gekomen. Ik wacht dus maar af. Dat deed hij in stil vertrouwen. Vertrouwen is enerzijds een afzien van eigen kracht, een overtuigd zijn, ik kan niet maar anderzijds of liever in de diepte, is het een positieve wilsdaad van overgave aan een hogere kracht. De mens, die op God vertrouwt, is tegelijk het levend kind, dat tot zijn grote Vader vlucht, en de rustige held, die werelden van vijandschap trotseert. Wie gelooft is een koning! Het sneekgeled en het loftied liggen vlak naast elkaar, misschien kan ik beter zeggen: ze horen bij elkaar.

Kleine dingen tellen mee. Of zouden het in 's Heren oog misschien ook grote dingen kunnen zijn?

E. Ager.

21-2-1926

Ut Gereformeerd Kerkblad voor Drenthe en Overijssel (21-2-1976):

Het is vrijdag a.s. zestig jaar geleden dat Prof. Dr. H.N. Ridderbos, emeritus hoogleraar te Kampen, in het ambt van predikant bevestigd werd. Herman Nicolaas Ridderbos werd in 1909 in Oosterend (Fr.) geboren. Hij werd in 1943 benoemd tot hoogleraar aan de Theologische Universiteit in Kampen, waar hij de Nieuwtestamentische vakken doceerde. In 1974 ging hij als gewoon hoogleraar met emeritaat. Omdat er niet direct een opvolger was, bleef hij enige tijd als buitengewoon hoogleraar werkzaam.

Berop fan dr. J. Ridderbos nei Meppel

Ut de oantekens fan 24 maart 1909 docht bliken dat Ds. J. Ridderbos in berop nei Meppel oannommen hat.

Ds. Ridderbos hat yn de Eastereinder tiid wakker beset west mei it skriuwen fan syn proefskrift 'De Theologie van Jonathan Edwards', wêrop er promovearre is oan 'e V.U. op 8 july 1907.

Professor dr. J. Ridderbos

Yn 1912 waard dr. J. Ridderbos troch de bûtengewoane synoade fan de Grifformearde Tsjerken fan De Haech beneamd ta opfolger fan Professor Dr. M. Noordtzij, om as heechleraar oan de Kamper Theologyske Skoalle ûnderwiis te jaan yn de âld-testamentyske fakken. In lange rige fan jierren hat er dit wurk dien. Yn 1950 gie er mei emeritaat.

Hy stie der bekend om dat er altiten soarge foar harmony tusken syn stringe logyske betoochtrant en syn altyd ûntwapenjende humor.

Beroppingswurk Kandidaat J.G. Geelkerken

Der moast dus in nije dûmny komme. Op 7 novimber 1909 preket hjir in kandidaat J.G. Geelkerken fan Amsterdam, letter tige bekind om de 'kwestje Geelkerken' by de Synoade fan Assen yn 1926.

Dr. J.G. Geelkerken makke foarsichtige kanttekens by it letterlik barren fan bepaalde wûnderferhalen, lykas it sprekken fan de slange yn it paradys, Genesis 2 en 3. Dit like fertocht. It gie benammen ek om de 'zintuigelijk waarneembare werkelijkheid van de wonderen.' De fraachstelling fan Geelkerken hie alles te krijen mei fragen dy't ûnder ynfloed fan de 'Verlichting' oan de oarder kommen wiene. Yn feite kamen hja dus - sa koart nei de Doleansje!- yn eigen rûnte mei krekt deselde fragen te sitten as de Herfoarme Tsjerke!

It hie net folle skeeld of dizze kandidaat J.G. Geelkerken wie nei Easterein ta kommen. De preek wie nammentlik 'uitnemend befallen', mar de gemeente koe it net iens wurde oer de fraach of hy beroppen wurde moast of net. Syn útlittingen oer hoe't er tsjinoer in berop stean soe, makke dat men besleat him 'te laten glippen'.

Kandidaat J.A. Berghuis

Dan komt op 9 jannewaris 1910 **kandidaat J.A. Berghuis** te beroppreekjen. De preek foldie wol aardich, mar der wie it mei sein. Op 23 jannewaris moat Berghuis yn Achlum preekje. Dêr sil noch in deputaatskip hinne. De kandidaat preket dêr oer Ps. 119:32 'Ik zal den weg uwer geboden lopen, als Gij mijn hart verwijdt zult hebben.'

De preek foldie sa goed, dat kandidaat Berghuis beroppen waard en hy naam it berop ek oan.

Ds. J.A. Berghuis (16 juny 1878 - 30 juny 1949)

Nei syn stúdzje oan de Vrije Universiteit yn Amsterdam waard er yn 1910 kandidaat en op 5 juny fan dat jier dûmny yn Easterein.

Op 23 maart 1910 freget de tsjerkerie oft Berghuis mei 'zijn aanstaande' komme wol yn ferbân mei de pastorijsferbouwing.

Ds. J.A. Berghuis (1878-1949). Fan 1910-1913 dûmny yn Easterein.

Nijsgjirrige saken út de tiid fan Ds. J.A. Berghuis, optekene en gearfandele út de oantekens fan de tsjerkerie

Doopkwestjes

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 7 july 1910.

In suster hie mei har man har berntsje dope litten yn de Herfoarme tsjerke. De frou hie har, neffens Ds. Berghuis, út ûnkunde der gjin rekkenskip fan jûn dat dit net ynoarder wie.

'Na een ernstige vermaning over het verkeerde van deze handeling, meende men in deze zaak voorlopig te berusten.'

'Bij de rondvraag merkte br. Boersma op dat by frou Kooistra, nadat zij 's middags haar kind had ten doop gehouden des avonds een visite had plaats gehad wat deze broeder minder gewenscht voorkwam'.

1 septimber 1910

...dat het niet wenschelijk was de moeder op de vragen te doen antwoorden... By **H. Kamstra** wie der in lytse poppe berne. Heit freget de doop oan foar it berntsje en of de mem der ek by wêze mei en ek mei de fragen beantwurdzje mei. Se sille har wol by it beslút fan de tsjerkerie dellizze.

Om prinsipiële en oare reden wurdt it fersyk fan br. Kamstra net tastien: 'Met algemene stemmen was men van mening dat het niet wenschelijk was de moeder op de vragen te doen antwoorden.'

De galerij

1 septimber 1910

Der binne lju dy wolle twa sitplakken ha op de 'galerij'.

'Na een vrij uitvoerige discussie' wurdt besletten hjir net oan te begjinnen salang 't der ûnder noch plak is.

Ut it ferslach fan de tsjerkeried fan 29 septimber 1910

'Zending onder de Jooden'

'Ook de deputaten voor de zending onder de Jooden kwamen bij de kerkeraad met het voorstel of er niet een bidstond voor deze zaak in de gemeente kon worden gehouden. Dr. J. Ridderbos uit Meppel of Ds. J.C. Rullmann te Garijp hebben zich bereid verklaard als spreker op te treden.'

Jiergearkomste 1911

Op de jiergearkomste fan de gemeente op 30 jannewaris 1911 wiene fan de 62 leden der 41 oanwêzich.

De begrutting oer 1911 seach der sa út:

Inkomsten		Uitgaven	
Contributiën	fl. 1400	Tract. Dienaar des Woords	fl. 1200
Collecten	550	Salaris kosten	60
Lamsweide	200	Rente	442
Lokaal inkomsten	10	Onderhoud gebouwen	40
Coll. art.13	30	Eeredienst	50
		Class.kosten	.80
		Aflossing	200
		Brandstof	20
Belasting Assurantie	35	Schoonmaak	40
		Onvoorzien Uitgaven	40
	2190		2207

De post brânstof fan fl. 50.— fynt br. Sangers wol wat heech. De tsjerkerie kin it folslein iens wêze mei dizze opmerking, 'temeer daar de groote hoeveelheid nog aanwezige turf meebrengt, dat hiervan dit jaar in het geheel niets of althans zeer weinig te worden uitgegeven.'

Yn it ferslach fan deselde gemeentegearkomste fan 1911 stiet:

'Nog werd opgemerkt dat op de jaarvergadering der J.V. nog al eens was uitgekomen dat deze wat de kennis aanbelangt niet op zulk een hoog peil stond en dat de methode van werken eigenlijk ook niet deugde. De leden van de kerkeraad zullen bij het bezoek der J.V. hiermede rekening houden en hoe moeilijk het misschien ook gaan zal, toch trachten het enigszins in een ander spoor te leiden.'

28 novimber 1911

'Nog werd gewezen op onordelijkheden die op de galerij tijdens de dienst des Woords plaats hadden. Er zal een proef worden genomen om de achterste banken aan beide zijden van het orgel weg te nemen en dit aan de gemeente bekend te maken opdat hierin zoo mogelijk verandering kome, temeer waar er onder in de kerk wel plaatsen beschikbaar zijn.'

Tsjerkegebou

Ut de tsjerkeriedsoantekens fan 28 novimber 1911:

'Wat de zaak van het witten en glanzen der kerk betrof, sprak de kerkeraad zich uit dat dit het volgende jaar nodig was. Br. Jongema moet de Commissie van administratie vragen met een begroting te komen.'

Yn de oantekens fan de tsjerkeried fan 25 jannewaris 1912 stiet hjiroer: 'br. Jongema deelt het advies mede van een deskundige over het glanzen der kerk. De verf was het wel degelijk waard geglansd te worden en dat hij dan nog jaren zoo kon worden gebruikt'.

28 december 1911

'Werd nieuwbenoemde diaken br. Ykema aangewezen om de tekst met psalmverzen in de kerk aan te schrijven en voor 1912 als voorlezer volgens gewoonte de oudste br. Ouderling in dienstjaren.'

'Huisbezoeken Heilig Avondmaal'

17 mei 1911

'Als nu volgde een bespreking over de rondgang voor 't Heilig Avondmaal. Werd door de Kerkeraad in beginsel aangenomen dat dit zal geschieden door de Br. ouderlingen twee aan twee en werd het aan de consciëntie der Broeders overgelaten om het dan alleen te doen wanneer de omstandigheden hiertoe noodzaakten.'

27 juli 1911

'Over de bezoeken afgelegd voor de viering van het H.A. hadden een vrij geregeld verloop gehad en over 't algemeen had men de toestand zeer bevredigend bevonden, een enkele uitzondering was daar wel, maar niet van dien aard dat er wezenlijke bezwaren voor het H.A. waren opgedaan opdat censuur moest worden uitgeoefend.'

24 oktober 1912

Rapport avondmaalsbezoek.

'...ter kerke gaan schadelijk voor haar zenuwgestel...'

'Een zuster der gemeente die zeide een Medisch advies te hebben ontvangen om in 6 weken niet ter kerk te gaan als zijnde dit schadelijk voor haar zenuwgestel. Hiertegen bestond bij de kerkeraad ernstig bezwaar. Er was dan ook met haar over deze zaak gesproken en zij was vermaand dit advies niet op te volgen maar daarentegen wel terdege de Dienst des Woords bij te wonen.'

24 juli 1913

'Br. Boersma rapporteerde van een zuster die hij niet persoonlijk had ontmoet, maar waarvan het vermoeden eenigszins gegrond scheen te zijn dat zij niet met de gemeente het avondmaal dacht te vieren, maar misschien plan zou hebben dien Zondag uit te gaan.

Besloten wordt dat ze door de Praeses zal worden bezocht en zoo het noodig mocht blijken, br. Van Dijk met den Praeses dit bezoek zullen herhalen, en ter afdoening worden gemachtigd.'

'Delging der schuld'

Ut it tsjerkeriedsferslach 8 jannewaris 1913:

'Met het oog evenwel op het aanzienlijk bedrag der schuld welke nog op de gebouwen rust, werd besloten bij wijze van proef een bazar samen te stellen en de opbrengst aan het einde van het jaar voor aflossing der schuld te bestemmen'.

Dat sil dan wêze, mar de gemeentevergadering tinkt der oars oer, sa't bliken docht.

27 jannewaris 1913, op in 'gemeentevergadering':

... met een bazar de verkeerde weg op...

'Br. Gaastra meent dat dit de verkeerde weg opgaat, een bazar wil hem nimmer bijzonder bevallen, maar voor de kerk meent hij dat wij ons moeten schamen, als we daartoe overgaan. Verschillende broeders, spreken in deze richting, hoewel het beginsel van een bazar niet wordt bestreden, alleen de vorm in verband met de zaak waarvoor wij staan, acht men het niet wenselijk. De kerkeraad verblijdt zich enerzijds over de gehoorde besprekingen en zal gaarne de bazar loslaten, indien men een betere weg aanwijst.

Br. Gaastra zegt, laat ons hoofd voor hoofd 10% van de contributie toezeggen en we zijn boven water.

De scriba zou in overweging geven, hier maar direkt zaken te doen en te constateren dat ieder die zich hier niet tegen verklaarde, deze verplichting op zich nam. Stilzwijgend werd met algemene stemmen besloten, voor 1 Juni dit bedrag in de kas der Administratiën te storten'.

Tiden hawwe tiden. In njoggentich jier letter, maaie 1994, waard yn Eas-terein in rommelmerke, in soarte fan bazar dus, hâlden foar de oanlis fan de iisbaan. By dy rommelmerke wie as attraksje ek in 'draaiend rad'. Miskien bedoeld as trekpleister waarden de trije dûmnys dy't op dat stuit yn Eas-terein wennen frege om it draaiend rad te betsjinjen, dy't dizze funksje mei faasje útfierden.

Tsjerkeriedsferslach fan 17 maaie 1911 :

'Br de Vries verzoekt de steun des kerkeraads voor de J.V. waar enkele leden zich wat slapjes aanstellen.'

26 april 1911

Br. T. Vellinga deed aanvraag om de bovenzaal te mogen gebruiken bij gelegenheid van hun a.s. 25 jarig huwelijksfeest. Toegestaan door de kerkeraad.

Ut de tsjerkeriedsoantekens fan 30 septimber fan 1912:

'Alsnu werd gelezen een Missive van het Bestuur van het Groene Kruis in Hennaarderadeel welke verzoeken de kerk te willen afstaan om een avond met lichtbeelden te geven en een lezing te houden over de bestrijding der tuberculoze als volksziekte, waren de redenen verschillend. De kerkeraad had algemeen bezwaar dit verzoek toe te staan.'

1911

De skoallekwestje

Vereeniging voor lager onderwijs op Gereformeerde grondslag

Hjir folget in lyts úttreksel út it notuleboek fan de 'Vereeniging op Gereformeerde grondslag te Oosterend' makke.

De earste gearkomste wurdt hâlden op 6 septimber 1906 ûnder lieding fan Ds. J. Ridderbos. It doel is te kommen ta it oprichtsjen fan in skoalle op Grifformearde grûnslach fanwege de misstannen yn it doarp op it skoallemêd.

Op 29 augustus fan datselde jier wie der al in gearkomste fan Grifformearde âlden en oare belangstellenden hâlden. Dêr waard besletten in brief te stjoeren nei it skoalbestjoer fan de Herfoarmen. Steld waard, dat ek de Grifformearden graach in sit hawwe woene yn it skoallebestjoer en dat it mooglik wurde soe, dat der Grifformearde ûnderwizers(essen) beneamd wurde. Der waard konstatearre, dat de relaasje tusken de Herfoarmen en de Grifformearden gjin gearwurking wie, mar in neist elkoar bestean en net mear.

Op 22 febrewaris komt it antwurd: It foarstel kin neat fan ynkomme. It soe allinne mar twaspjalt jaan. Sjoch mar nei de doarpen Skearnegoutum, Maasland, Snits en oare plakken, sa skriuwe J. de Boer en S.D. Twerda út namme fan it Herfoarme skoallebestjoer.

Fanwege dit antwurd komt it dan op 26 febrewaris 1907 ta it oprichtsjen fan in Grifformearde skoalleferiening. Yn itselde jier wurde de statuten fêststeld en kriget de feriening rjochtspersoanlikheid. It earste bestjoer bestiet út Ds. J. Ridderbos, J.H. Althuizius, F.Y. Vellinga, K. Tuininga Jr. en T.Y. Vellinga. Neitiid komt de feriening ien kear yn't jier byinoar, mar letter sakket dit ôf. It stichtsjen fan in skoalle komt net fan de grûn.

'...een commissie uit hun midden te benoemen...'

Oarlochsdriging is fan alle tiden en dy bleau Easterein net besparre, al wie it yn lytser formaat. Om de Kristlike skoalle fan Easterein hinne wiene faker as ien kear lytse oarlochjes. De ferskillen op tsjerklik mêd yn it doarp wiene dêrby dúdlik merkber.

Op de Kristlike skoalle giene foar it meast bern fan rjochtsinnich Herfoarme en

Grifformearde âlden. It bestjoer hie lykwols besletten, dat ek frijsinnige âlders harren bern nei de skoalle stjoere mochten.

De Herfoarme Tsjerke hie ek binnen de skoalle in wichtige machtsposysje ynnommen. De tsjerke soarge yn finansjeel opsicht derfoar, dat it kristlik ûnderwiis mooglik waard en bleau. Yn de statuten en regleminten fan de skoalferiening wie dizze machtsposysje dúdlik fêstlein. De Grifformearden wie soks min nei 't sin en de gong fan saken waard mei erchtinken yn de gaten hâlden. Benammen as it gie om 'het regt Bijbelsch onderrigt', sa't oantekens fan de Grifformearde tsjerkeried út de earste jierren fan har bestean dit neame.

Yn de oantekens fan de Herfoarme skoalferiening fan 1911 stiet hjiroer:

'Werd in de bestuursvergadering op Vrijdag 9 Juni 1911 een schrijven van de Gereformeerde Schoolvereniging alhier ontvangen, welke inhoud hoofdzakelijk erop neerkwam, dat er een verzoek gericht werd aan de Vereeniging van Christelijk onderwijs alhier, om een commissie uit hun midden te benoemen die onze school op geregelde tijden komt bezoeken, opdat zij alzoo persoonlijk hun kunnen overtuigen van het onderwijs dat gegeven wordt.'

It antwurd is ôfwizend: 'Het Bestuur is van oordeel, dat er voldoende toezicht wordt gehouden op het onderwijs alhier.'

(Ut ferslach fan in bestjoergearkomste fan de skoalleferiening).

Doe't de ûnderwizer Pasma yn 1910 in beneaming yn De Westerein krige, kamen op dizze fakatuere 9 gadingmakkers ôf, '...waarvan 8 behoorden tot de Gereformeerde Kerk en één tot de Ned. Hervormde kerk, n.l. A. de Boer, onderwijzer te Noord onder Heerenveen. Twee commissieleden en het Hoofd der school werden aangewezen, genoemde A. de Boer te bezoeken en zoo mogelijk te benoemen'. (A. de Boer waard beneamd...)

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 29 jannewaris 1912:

'Voor het houden van de Jaarvergadering der Ger. Schoolvereniging had de kerkeraad geen bezwaar de consistoriekamer af te staan.'

Op 17 oktober 1912 freget de tsjerkerie advys oan de fizitatoaren. Dat binne ôffurdigers út de classis dy't tafersjoch hâlde op it gemeentelibben. Dy jowe de rie, 'om in deze zaak (skoallekwestje, skr.) met zeer veel omzichtigheid en beleid te werk te gaan, maar toch ook de Vereeniging van Ger. schoolonderwijs niet op te doeken, maar integendeel ze zedelijk en financieel zien trachten te versterken, opdat wanneer het straks bleek nodig te zijn men zooveel te spoediger het oprichten van een Ger. school klaar was.'

Op 21 april 1913 lient de skoalleferiening fl. 150,- oan de tsjerkerie.

Ut de tsjerkeriedsoantekens fan 27 oktober 1910:

'Een verzoek van twee zangers oudleerlingen van het blindeninstituut te Amsterdam om een avond alhier in de Ger.kerk op te treden, vond bij de kerkeraad algemeene instemming.'

Fiifentweintichjierrich jubileum

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 3 maart 1913:

'Op de agenda komt nog voor het houden van een gedenkdag op 23 September a.s. waar het alsdan 25 jaar is geleden, dat de kerk te dezer plaatse tot reformatiën kwam, en zich uit het Synodaal verband van 1816 heeft losgemaakt. Besloten werd een regelingscommissie te benoemen om deze zaak voor te bereiden. Hier-voor werden aangewezen uit de kerkeraad de broeders W. van Dijk met den scriba, (T.Y. Vellinga; skr.) ,en voorts de broeders A. Sybrandy, J. Althuisius, R. Feitsma, welke broeders allen op genoemde datum de reformatie mede ter hand hebben genomen.'

Op 14 maaie 1913 komt de kommisje mei in útstel:

1. Niet op Dinsdag 23 Sept. maar op Woensdag daaraanvolgende dit feit in een openbare samenkomst te herdenken.
2. Dat Ds. J.C. Sikkel zal worden uitgenodigd een gedachtenisrede te houden nam. 1.30 u.

Voorts in de avond Ds. Andree, Prof. Ridderbos uit te nodigen een woord tot de gemeente te richten.

De scriba, T.Y. Vellinga, zal een historisch overzicht geven van de 25 jaar.

Algehele leiding Ds. Berghuis.

Kosten worden geraamd op fl. 50,-. Br. Sangers en br. Elshout (uit Lollum) zullen ook worden uitgenodigd.'

De kollekte fan de betinkingstsjinst brocht fl. 62,35 op, 'zoodat er na aftrek van de gemaakte kosten ongeveer fl. 15,- overbleef.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 18 augustus 1913:

'Wordt eveneens met algemene stemmen besloten een verzoek te richten aan den gemeenteraad om des zondags vanaf het kerkgebouw naar de brug niet anders dan stapvoets te rijden.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 10 juny 1913:

'Scriba stelt voor in gewone omstandigheden de kerkeraadsvergaderingen niet langer te laten duren dan 2 uren, of indien de vergadering om 7 uur begint uiterlijk tot half tien te houden. Wordt met algemene stemmen goed gevonden.

Bij de rondvraag zegt de Praeses de roeping naar Nieuw-Buinen in ernstige overweging te nemen en zeer waarschijnlijk zal worden opgevolgd.'

Op 31 augustus 1913 ferwiksele Ds. J.A. Berghuis de gemeente fan Easterein mei dy fan Nieuw-Buinen. Acht jier letter ferteach er nei Winschoten. Dêr is er, nei syn ferstjerren op 30 juny 1949 begroeven.

Ds. Berghuis moat ris sein hawwe: 'Ik haw dûmny west yn Drinte en yn Fryslân. Yn Drinte wie ik allinnich dûmny, yn Fryslân wienen der mear.'

De fakante tiid fan 1 septimber 1913 oant 23 oktober 1915

Beroppingswurk

Fan de gearkomste 'stemgerechtigde lidmaten' op 15 desimber 1913, ta it beropen fan kandidaat A.M. Boeyenga, stiet beskreaun:

'Na voorlezing van de lijst der lidmaten blijkt, dat slechts 2 broeders, wegens hoge ouderdom, afwezig zijn. 56 leden zijn tegenwoordig en de consulent' (ds. Klaarhamer fan Wommels skr.).

Fan de tsjerkeriedsgearkomste fan 29 desimber 1913:

'Bericht van den Eerw. Heer Boeyenga cand. te Arnemuiden dat de beroepsbrief met bijlage door hem zijn ontvangen en dezelve in ernstige en biddende overweging hoopt te nemen.' Mooglik hat er dat wol dien, mar hy nimt it berop net oan.

Nei withoefolle betankjes fan kandidaten skriuwt de skriba fan de tsjerkeried yn syn oantekens fan 28 maaie 1914:

'Br. De Vries vraagt of men misschien ook te hoog mikt waar het toch ook van onze gemeente geldt niet vele rijken, niet vele edelen.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 6 oktober 1913:

'Br. Sybrandy geeft in overweging, bijzonder op te wekken tot naarstigheid in de opkomst bij de samenkomsten der gemeente, bijzonder voor hen die gedurig de leesdiensten verzuimen.'

28 novimber 1913

Ut it ferslach fan de jiergearkomste fan de gemeente:

'... niet te veel aan de slaap over te geven...'

'Br. Visser sprak over voorkomende ongeregeldheden onder de dienst op het orgel waarin reeds eenigszins een besluit was genomen en br. Schaafsma gaf den raad zich in de kerk niet te veel aan den slaap over te geven.'

De sitplakken boppe by 't oargel binne mear as ienris punt fan diskusje. Ut it tsjerkeriedsferslach fan 8 desimber 1913 docht bliken, dat 'de bezoeken afgelegd bij br. S. Lantinga en L. Zijlstra omtrent het zitten op het orgel, verschillende uitwerking hadden. Eerstgenoemde wenschte de traditie te handhaven en zou ongaarne zich verplicht zien, beneden in het kerkgebouw plaats te moeten nemen. De kerkeraad besluit met dien uitdrukkelijken wensch rekening te houden.

Br. Zijlstra zal gaarne aan den wensch van den kerkeraad voldoen.'

Pastoraat

Ut de oantekens fan de tsjerkeriedsgearkomste fan 18 febrewaris 1914:

'Br. van Dijk rapporteert als nu over een bezoek afgelegd bij een broeder die niet aan het avondmaal had deelgenomen. Het bleek dat deze broeder censuur over zichzelf had uitgeoefend wegens het vallen in een zonde waardoor hij zich niet gerechtigd achtte aan het avondmaal deel te nemen en daarover berouw had getoond.'

Bij de rondvraag sprak broeder Kamminga van een broeder die de bediening des Woords niet bijwoonde, maar wel werkzaamheden buiten verrichtte. Hierop werd geantwoord dat wanneer deze broeder daarop werd gewezen hij verklaarde dat zijn ligchaam dit niet toeliet en dat de kerkeraad daarmee dan vrijwel machteloos tegenoverstond.'

Catechisatiën

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 17 septimber fan 1914: 'Wordt besloten de catechisatiën te doen aanvangen op donderdag 10 okt. en naar de volgende regel:

voorm. 10-11 de Jongelingen

11-12 Jongens en Meisjes van 12-15 jaar

1-2 de Schoolkinderen

2-3 de Jongedochters.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 5 maart 1914:

'Bij de rondvraag vraagt de scribe namens de Commissie van Administratie van den kerkeraad machtiging om voor de pastorie een ijzeren hek te plaatsen. Met algemene stemming werd deze machtiging verleend.'

't Sil moaiwis itselde stek wêze as dat yn 1994 troch de hoeddeistige bewoners, famylje H.M. Wiersma, Wynserdyk 22a, opknapt is.

'...niet al te kerkistisch wezen...'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 1 febrewaris 1915:

'Een voorstel van de Cie. van Administratie om voor het voordelig saldo van fl. 110,57 een regenswaterbak te plaatsen bij de kerk vond bij de leden zeer veel instemming.'

Op 25 oktober nimt de tsjerkerie it beslút om: 'Mede op advies van de Cie. van Adm. om bij het halen van regenwater uit de bak bij de kerk niet al te kerkistisch te wezen.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 2 juny 1914:

'Attestatie binnengekomen van Rinse Strikwerda en Hinke Weyer van de Gerefkerk van Bozum.'

Ut de tsjerkeriedsoantekens fan 14 jannewaris 1914:

'Met vijf tegen drie stemmen werd het kerkgebouw afgestaan voor het houden van een uitvoering door het fanfarecorps en de Chr. Zangvereniging. Een vergoeding van vijf gulden zal hiervoor worden gevraagd en enkele maatregelen van orde.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 1 maart 1915:

'Bij de rondvraag vestigt Br. Sybrandy de aandacht erop dat naar hem was meegedeeld de besluiten des kerkeraads soms naar buiten uitgedragen worden. Zijns inziens moest dit alzo niet geschieden wat de gehele kerkeraad met hem eens was.'

Ds. P.Ch. van der Vliet fan 24 oktober 1915 oant 10 augustus 1919

De nije dûmny

Berop fan Ds. Van der Vliet nei Hazerswoude

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 23 juny 1919:

'De Praeses deelt als nu officieel mede het beroep naar de Gereformeerde kerk te Hazerswoude te hebben aangenomen. Naar aanleiding hiervan spreekt de Praeses uit, dat het hem zeer heeft verwonderd dat de kerkeraad, haar omtrent dit beroep niet aan Z. Eerw. heeft uitgesproken en dat hij dit niet goed vond.

Door enkele broeders werd nu uitgesproken hoe zij tegenover dat beroep hadden gestaan: zij waardeerden wel hoogelijk het Ambtelijk werk van den dienaar des Woords en vooral ook de bediening van het Woord, maar meenden dat de kerk van Oosterend financieel niet bij machte was deze Dienaar des Woords te geven wat hem toekwam en dit, vooral dit wel eenige schuchterheid gaf om er tegen de Praeses over te spreken en hoewel allen wel eerlijk wilden erkennen en belijden, dat het beter ware geweest er met de Praeses over te spreken. De Praeses antwoordde hierop dat dit niet alleen de weg was geweest, maar dat dit ook zeer goed had gekund. De kerkeraad had zich op dit punt niets te verwijten daar zij al die tijd best

op den leeraar en zijn gezin had gepast.

Wat de ontslagbrief betreft die door den kerkeraad zou moeten worden geteekend gaf de Praeses 3 redenen op welke mede geleid hadden tot het aannemen.

Iste, breeder arbeidsveld, 2de, de school, in verband met zijn gezin en eindelijk het tractement.

Een der broeders vraagt nog of het beroep de Praeses ook nog strijd heeft gekost, welke vraag in bevestigende zin wordt beantwoord. Zelfs zeer veel.

Zondag 10 Aug. 1919 is de afscheidsdienst.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 30 july 1915:

'Werd nog gelezen een schrijven van schipper De Jong uit Berlikum betreffende het vervoer van de meubelen van de beroepen predikant P.Ch. van der Vliet (St. Pancras en Heer Hugowaard).'

Ut de oantekens fan de tsjerkerie fan 26 augustus 1915:

'Op een verzoek van Ds. Van der Vliet werd besloten om een 14 dagen te stellen tusschen afscheid te St. Pancras en intree te Oosterend en Hijdaard. Een en ander

*Ds. P.Ch. van der Vliet (1885-1946).
Fan 1915 oant 1919 dûmny te Eas-
terein.*

wordt bepaald op 10 en 24 oktober met dien verstande dat Ds. Van der Vliet op Zaterdag 16 October 1915 's nachts om 12 uur voor rekening komt van de kerk van Oosterend-Hijdaard.'

Ds. Van der Vliet krige withoefaak in útnoeging om hjir te preekjen, mar moast it hieltiten ôfsizze fanwege sykte. Mar op it lêst kaam it der dochs fan. Wat bedoeld wie as in ekstra preekbeurt op in snein, waard it begjin fan in neier kontakt.

Op snein 24 oktober 1915 waard Ds. Van der Vliet befêstige troch Ds. W.G. Harrenstein út Noord-Scharwoude mei in preek oer Ps 71:16. Jûns bepaalde hy syn nije gemeente yn de yntredeprek by Ps. 123:2:

*Zie, gelijk de ogen der knechten
zijn op de hand van hun heren,
gelijk de ogen der dienstmaagd
zijn op de hand van haar gebiedster,
zo zijn onze ogen op den Here, onzen God,
totdat Hij ons genadig zij.*

It tal tsjerkegongers groeide yn syn tiid fan 50 oant 150.

In nije koster

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 7 oktober 1915:

'Nu was aan de orde benoeming van een nieuwe koster voor br. Kamstra die is overleden. Na een korte bespreking werd, na ingewonnen advies, met algemene stemmen benoemd als koster **br. R. Wildschut** op een Honorarium van 50 gulden per jaar.'

Roel Wildschut (1873-1952), rûngeande as leedsizzer, mar yn dit gefal as loksizzer by de berte fan in lytse poppe fan dokter Klarenbeek.

'De Praeses zou de broeders wel in overweging willen geven bij de keur der predikatie bij de leesdiensten zoowel als in de dienst der gebeden er rekening mede te houden dat de dienst niet te lang van duur wordt, waar het altijd hulpdienst blijft.'

In mijn verwondering staande de plaats van D. H. Vellinga al in de kerk. Dat gaat ook slag. D. H. V. bepaling van uitsluitend, rechtzinnig. Ieder der Ned. Herv. Kerk. Nu ook niet noodig. Dat komt van zelf. Gister heeft de dolere domine van Boshuizen hier voornamelijk gesproken. Hij zijn bij ons gestopt. Weest. Fiedre Jansen Vellinga was met hem met Gerrit Vellinga zijn eigen. He hadden vooruit laten vragen. Nu dan, wil men voorkeuring. Het niet zijn om te vrezen. Alrecht. Het meer vervalt, tegenspreken zij de.

broeders maar hoor.

Wij hadden gisterenavond voor bereiding van L. H. A. Gister middag ben ik met D. de Vries naar Hommerts geweest.

Ten H. Heus hooft ik goorn. Het heele dolere Sinterklaas optoern. He goelden weer weg. H. Het er me maar niets mee betrouwd, maar h. de. als ik nou een brade hond had, kwam er een. Wat het je er mee. goedig. Nu is het kan ik o. de. uit. Mischien is h. wel mis, maar dan ben ik inwendig. Daarom kunnen ze je gebruiken. Anders gaetom ze handig. Kervelje.

Ut in brief fan boer Lieuwe de Boer út Heech oan syn omke Sjoerd Twerda fan Eas-terrein. It brief datearret út 1913. It tekent dúdlik de sfear tusken Herfoarmen en Grifformearden.

Belidenis dwaan

Ut de oantekens fan de tsjerkeriedsgearkomste fan 6 april 1916:

'Tevens waren op deze vergadering tegenwoordig **Jacob Bruinsma, Pietje Sangers, Ietje Hiemstra, Fokeltje Vellinga, Jacoba Vellinga, Doetje van Dijk, Femkje Tiemersma en Johanna de Vries** die toegang hadden gevraagd tot het H. Avondmaal en om thans onderzocht te worden na de verkregen kennis en de beweegredenen tot deze stap.

Nadat de catechisanten weder waren binnengekomen werd hun het besluit van de kerkeraad meegedeeld.

Op een vraag van de Praeses of er bij iemand bezwaar bestond in de Leer werd ont-kennend geantwoord. Op de drie vragen in verband met hun belijdenis en levens-wandel gaven allen een bevestigend antwoord. Tenslotte sprak de Praeses nog een woord van gelukwensch en wekte op tot voortdurend onderzoek van de Schrift, hun de leiding des Geestes daarbij toebiddende, dat hun leven een voortdurende belij-

denis des geloofs mogt zijn, Satan zou niet ophouden hun te verleiden ook tot de zonde te verleiden tot afhouden van het Avondmaal. Spreker wees daarbij op Christus. Daarin lag hunne overwinning, tot Hem dus de toevlugt genomen, biddende zonder ophouden. De brs. ouderlingen hadden hier niets toe te voegen'.

Openbare schuldbelijdenis

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 23 juny 1919:

'Bij de openbare schuldbelijdenis die a.s. zondag afgenomen zal worden zullen de volgende vragen worden gesteld:

1. Bekent gij hier voor God en zijne gemeente met oprechte droefheid en met hartelijk leedwezen, dat gij door overtreding van het 7de en 9de gebod u hebt schuldig gemaakt aan zonden, die in des Heeren oog verfoeilijk zijn en strijdig met de inwoning des Heiligen Geestes die een Geest is van heiligmaking, reinheid en waarheid?
2. Bekent gij eveneens met oprechtheid leedwezen dat gij zodoende oneer gebracht hebt over den Naam des Heeren en over de gemeente van Christus en dat gij degenen die buiten zijn, oorzaak gegeven hebt om den Naam des Heren en de gemeente te lasteren?
3. Bekent gij nu ook met een boetvaardig geloof en veroordeling van u zelf de toevlucht te nemen tot en uw hope te stellen op het bloed der verzoening van onzen barmhartigen Hopgepriester Jezus Christus?
4. Beloofd gij voortaan, altijd onder beving der genade Gods, te waken en te bidden, niet op dezen diep zondige weg voort te gaan, voorzichtig en ootmoedig te wezen in uwe gedragingen, en zonder aanstoot te geven in de vreze Gods te wandelen?'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 24 jannewaris 1916:

'Wat de klank in de kerk betreft waarover ook even werd gesproken zou de kerkeraad goede nota nemen en inlichtingen inwinnen wat hiertegen te doen was.'

Ut de oantekens fan de tsjerkerie fan 7 oktober 1915:

Húsbesite

'Al de broeders Ouderlingen rapporteeren over het gehouden krankenbezoek. Ook deze bezoeken hadden een zeer gewoon verloop gehad. Met droefheid moest worden geconstateerd dat intusschen een broeder en zuster die ook tot deze kranken hadden behoord waren overleden. Voor beiden mocht een goede hope gekoesterd worden voor de eeuwigheid.'

'Over de zondige smokkelhandel zooals ze hier ter plaatse ook bedreven wordt...'

Der wurdt in útstel dien yn de tsjerkeriedsgearkomste fan 26 septimber 1918 om op it húsbesyk by it Nachtmiel 'ook eens een bespreking aan te knopen over de zondige smokkelhandel zooals ze hier ter plaatse ook bedreven wordt. Ook hier is

het eenparig gevoelen dat hier de aandacht wel eens aan geschonken mag worden, hoewel het niettemin een tedere zaak blijft, waar de beschouwing over deze zaak zeer verschillend is.'

Zo weinig aanschouwelijk onderwijs...

Ut it ferslach fan deselde gearkomste:

'Door br. Algra wordt opgemerkt dat het hem meermalen is opgevallen dat in de consistorie, waar zoo veel onderwijs gegeven en ontvangen wordt, zoo weinig aanschouwelijk onderwijs gevonden wordt. Een kaart van Palestina zou bij het onderwijs in de Bijbelsche geschiedenis hier bizonder op zijn plaats zijn.

Waar de Praeses wordt aangetoond dat deze gedachte volkomen ad rem is, wordt besloten hiertoe over te gaan.'

Jongereinwurk

Oantekens út tsjerkeriedsferslaggen oer it jongereinwurk.

13 april 1916:

'Br. Wietsma rapporteert over een bezoek op de J.V. Een rijke agenda was afge-
werkt en met zeer veel genoegen de vergadering bijgewoond.'

26 septimber 1918

Oarsaak 'niet gepaste ernst': gebrekkig licht

'Br. Sangers rapporteert aangaande een bezoek op de J.V. Na in't kort de werkzaamheden te hebben medegedeeld, meende hij wel eens met meer genoegen deze vergadering had bijgewoond waar de gepaste ernst dien avond teveel bij den christenjongeling ontbrak.

Br. De Vries, de Praeses der Vereen., zou deze laatste opmerking wel niet tegenspreken maar het gebrekkige licht had hier wat aanleiding voor gegeven dien avond, overigens had hij over't algemeen de minste redenen hierover te klagen.'

27 jannewaris 1919:

'Br. Algra deelt mede, dat op der laatstgehouden vergadering der J.V. besloten was, dat de leden der vereniging voortaan in de openbare samenkomst der gemeente *het gebed staande* zullen aanhoren, en men gaarne zag dat alle manslidmaten dit voorbeeld volgden, waar de gepaste eerbied hierdoor beter werd beoefend, *als zoo als somwijlen wel eens kon worden opgemerkt, door zitten te blijven zich over te geven aan de slaap.*'

22 jannewaris 1917:

Een knapenkamp

'Br. Wietsma sprak over een knapenkamp. De Praeses stelt voor om voor zijn catechisanten een busje te plaatsen om gelden daarin te storten voor een uitstapje van knapen en catechisanten.'

Krapte

De twadde wrâldkriich gie net oan Easterein foarby. Al bleau ús lân neutraal, it falt op dat der rûnom earmoede is. Dit docht hieltiten wer bliken út de oantekens fan dizze tiid.

Inkelde sitaten út ferslaggen fan tsjerkeriedsgearkomsten út dizze tiid.

21 novimber 1917:

'De kerkeraad heeft geen bezwaar het kerkgebouw beschikbaar te stellen voor een lichtbeeldenavond door Ds. H.Ph. Ingwersen van Berlikum te geven.

De J.V. 'dacht erover een carbidlamp te plaatsen. Dit laatste vond bij de kerkeraad nog al bezwaar.'

26 july 1917:

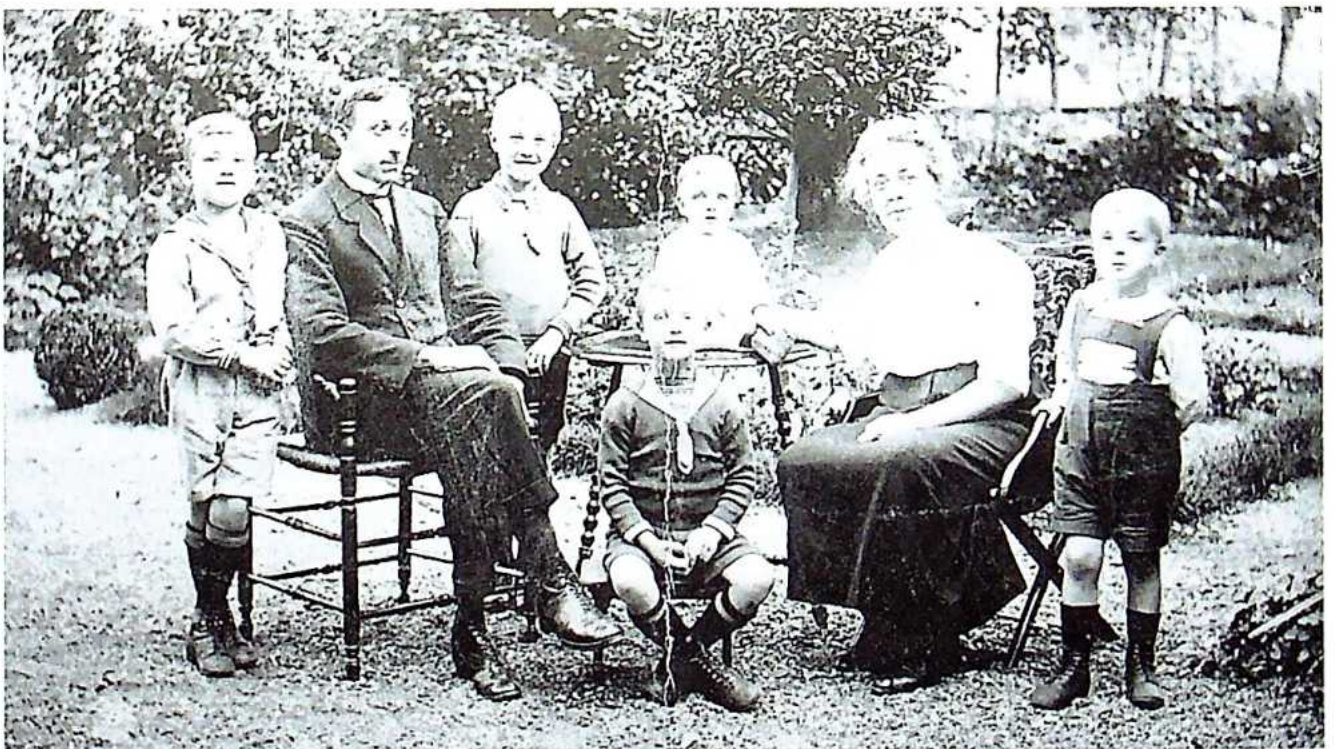
'Nog was ingekomen van de burgemeester een broodkaart om te gebruiken voor brood bestemd voor de viering van 't Heilig Avondmaal.'

23 augustus 1917:

Ds. F. Zantinge út Hoorn wol graach sprekke oer krankzinnigenzorg. Der is gjin beswier, 'maar vanwege de petroleumnood kan dit niet op avond, wel op een middag.'

8 novimber 1917:

'Het stookten der kagchel in de kerk dezen winter in verband met de schaarste der brandstof werd verder aan de commissie van Adm. opgedragen dit te regelen.'

Húshâlding fan ds. en mefrou Van der Vliet.

21 augustus 1918.:

'Omtrent de electrische verlichting bijaldien de pogingen daartoe levensvatbaarheid blijken te hebben, werden voor de voorbereidende maatregelen voor kerk en pastorie aangewezen de broeders Althuizius en Gaastra met de Scriba en Wietsma.'

20 jannewaris 1916:

'Op voorstel van Br. Wietsma werd besloten om voor begrafenissen of andere gelegenheden de bovenzaal beschikbaar te stellen met dien verstande dat hiervoor eenige vergoeding zal moeten worden gegeven. Het bedrag hiervoor wordt echter aan ieder zelf overgelaten.'

24 april 1919:

'De Praeses (ds. Van der Vliet; skr.) deelt mee, dat de nog al langdurige en ernstige krankheid zooals hij die doorleeft heeft, brengen meerdere uitgaven mee als men vaak vermoedt, en waar alles zoo buitengewoon duur is geworden, kan hij niet ontkennen, dat de zorgen des levens hem den arbeid weleens bemoeilijken.'

'Onze kerktoren'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 24 maaie 1917:

'Ds. Van der Vliet stelt voor om maandelijksch een klein blaadje uit te geven en bij elk huisgezin te laten bezorgen. Het doel hiervan is om zoo veel mogelijk daarin te behandelen zaken die de gemeente betreffen en die allen niet van de kansel kunnen worden bekend gemaakt. Hierdoor zal de gemeente meer meeleven en daardoor ook meer belangstelling tonen in die dingen waar toch ieder lid van de gemeente mee te maken heeft. De kerkeraad kon zich bijzonder in dit voorstel vinden en nam dit dan ook met algemene stemmen aan.

De namme fan it bledsje wurdt 'Onze kerktoren'.

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 8 juny 1916:

'Attestatie van de kerk van Wyckel: Jeltje de Lange, echtgenote van R. Feenstra.

Van de kerk van Wommels: Geertje Dijkstra.'

25-jierrich ambtsjubileum fan Ds. A. Andree

Ut de oantekens fan de tsjerkeriedsgearkomste fan 27 septimber 1917:

'Alsnú kwam ter sprake de zaak van Andree welke DV op 4 dec. zijn 25 j. jubileum hoopt te vieren waar Z. Eerw. hiervan bijna de helft dezer jaren deze gemeente had gediend, meende de kerkeraad dit niet onopgemerkt te mogen laten voorbijgaan.'

Der wurdt in kommisje beneamd dy't it iene en oare organisearje sil.

Men helle yn de gemeente fl. 197.21 op, dêr't in album foar kocht wurdt. Printkosten binne fl. 24,36, sadat der noch fl. 171,85 oer is. De tsjerkerie makket dêr in rûn bedrach fan: fl. 175, 'om dat in 'een couvert' oan Ds. Andree te overhandigen.'

Het album ter vergadering aanwezig werd thans bezichtigd. Het zal voor de gevers ter inzage liggen op Maandag 26 november van 3 tot 4 uur in de Consistoriekamer.

Als afgevaardigden naar Schoonhoven werden benoemd de Praeses met Br. Vellinga en als Secundi Br. J. Althuizius en Br. T.Y Vellinga.'

Op de tsjerkeriedsgearkomste fan 12 desimber 1917 bringe de deputaten ferslach út fan har reis nei Schoonhoven:

'De Praeses bringt alsnu rapport uit over de reis en het wedervaren van de deputaten tot bijwoning van het ambtsjubileum van Ds. Andree op Dinsdag 4 Dec. Ondanks de moeilijke reis was er veel genoten.'

Yn deselde gearkomste wurdt in portret van Ds. Andree 'binnengebracht als cadeau voor de kerkeraad om van nu aan te worden opgehangen in de consistorie. Met dankbaarheid wordt dit geschenk aanvaard.'

Fakatueretiid fan 11 augustus 1919 oant 4 oktober 1924

Begroting 1920

Ontvangsten

Contributien	fl. 2650
Collecten	925
Lamsweiden	300
Locale inkomsten	15
Coll. art.13	55

3945

Uitgaven

Tractement	fl. 2500
Salaris koster	55
Vergaderingskosten	80
Rente	410
Onderhoud gebouwen	250
Eeredienst	100
Aflossing	150
Class. kosten	100
Brandstof	175
Belasting en Ass.	60
Schoonmaak	40
Onvoorziene uitg.	90
	3945

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 14 janewaris 1920:

...een leerrede wordt gelezen, van den kansel gebruik te maken...

'Bij de rondvraag stelt de scriba voor om wanneer er zondags door een der br. ouderlingen een leerrede wordt gelezen, van den kansel gebruik te maken. Hij meent geen enkeld geldend motief te kunnen vinden waarom zulks niet raadzaam zou zijn, maar integendeel dat het bevorderlijk is om gemakkelijker den dienst te kunnen volgen. Besloten wordt hiertoe over te gaan.'

'Ongewenschte samenscholingen' en 'hinderlijk inkomen'

Twa sitaten hjiroer út tsjerkeriedsferslaggen 22 jannewaris 1920:

'Br. Jongema vraagt of het wenschelijk zou zijn een nadere regeling te treffen tot het voorkomen van ongewenschte samenscholingen voor den aanvang van den dienst buiten bij de kerkdeur. De scriba stelt voor in verband met deze zaak den Dienaar des Woords bij den aanvang der godsdienst oefening het votum te doen

uitspreken en tijdens dit plaatsvindt, de deur te sluiten en voorts van een en ander op de gemeentelijke vergadering a.s. maandagavond mededeling te doen. Hiertoe wordt besloten. De kerkeraad gaat hiermede accoord.'

31 jannewaris 1921

'Br. Dokkumburg wijst nog op het hinderlijke van het inkomen in de kerk tijdens het uitspreken van het votum. Hij geeft in overweging om het uitspreken van het votum te doen plaats vinden na den voorzang.

De Praeses zegt dat de kerkeraad van oordeel is, dat den voorzang behoort bij de dienst des Woords. Aan den koster is opgedragen om tijdens het uitspreken van het votum niemand binnen te laten.'

Sitplakken

Inkelde sitaten út tsjerkeriedsferslaggen oer de **sitplakken**

22 jannewaris 1920:

'Of het voor de goede orde niet bevorderlijk zou zijn de invoering van familiebanken te volgen, zoodat het hele gezin bij elkander plaats neemt en hiertoe beter in de gelegenheid is, toezicht op de kinderen te houden.

Hierover bestaat nogal verschil van gezichtspunt.'

31 jannewaris 1921:

'Br. S.T. Joustra vraagt den kerkeraad of de tijd nog niet gekomen was tot het invoeren van familiebanken. Hij acht dat dit in niet geringe mate de rust en orde zal bevorderen, de ouders zullen dan hunne kinderen onder toezicht kunnen houden.'

24 novimber 1921:

'Naar aanleiding van gerezen moeilijkheden bij de toewijzing van zitplaatsen, werd besloten om deze zaak op de jaarvergadering te brengen ten einde te trachten om te komen tot het invoeren van familiebanken.'

Loopers yn de paden

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 31 jannewaris 1921:

'Thans stelt de Praeses T.Y. Vellinga aan de orde een voorstel van de Commissie van Beheer bij monde van T. Wietsma, tot het leggen van loopers in de paden van het kerkgebouw en gedeeltelijk op het platform. De kosten zijn geraamd op 300 gulden. Br. Kamminga vraagt naar de redenen die hebben geleid tot dit voorstel.

De Praeses zegt dat er tweeërlei redenen zijn tot dit voorstel. In de eerste plaats zal het de stilte bevorderen bij het inkomen in de kerk en ten tweede hoopt de Cie. dat het de klank zoo niet geheel dan toch grootendeels zal wegnemen.'

Pastoraat

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 26 jannewaris 1922:

'...ten einde beider gang naar de disch des verbonds mogelijk te maken...'

'Bij monde van de Praeses en Br. De Vries wordt een gerezen geschil tusschen een

tweetal broeders in bespreking gebracht. Deze broeders zullen in deze vergadering verschijnen om zoo mogelijk door gezamenlijke bespreking deze zaak te beslechten ten einde beider gang naar de disch des verbonds mogelijk te maken.

Nadat beide broeders waren gekomen, werd na korte bespreking namens den kerkeraad door de voorzitter aan hen de vraag voorgelegd:

Ten Eerste: Of ze bekenden tegen elkander door woord en daad gezondigd te hebben.

Ten Tweede: Of ze bereid waren voor Gods aangezicht elkander de hand der verzoening te reiken. Geen van beiden had hiertegen bezwaar.

De Praeses drukt hierover de blijdschap uit van de kerkeraad en bracht deze zaak in dankgebed voor het aangezicht des Heeren.

Katechese

Ut de tsjerkeriedsferslaggen fan 18 en 21 maart 1920:

18 maart 1920:

'Wordt meededeling gedaan door de broeders ouderlingen van het bijwonen der catechisatie van 4 catechisanten die allen geheel de catechismus hebben opgezegd. De consulent Ds. Th. D. Prins van Bolsward adviseerde hun voor betoonde ijver en inspanning een blijk van aandenken te doen toekomen, waarvoor thans ter tafel is het boekje, 'De goede belijdenis', uitgave van Spruit te 's-Gravenhage.

Enkele broeders diakenen hebben hiertegen eenig bezwaar, met de motiveering, dat ook deze catechisanten allicht meerdere gang en tijd beschikbaar hadden dan de anderen en achtten daarom wel de zaak als zoodanig hoogst prijzenswaardig, doch voor bijzondere onderscheiding werd minder gevoeld. Na onderlinge bespreking werd besloten een volgende vergadering hier op terug te komen.'

21 maart 1920:

'Na breedvoerige bespreking staken de stemmen en blijkt het voorstel hiermee verworpen te zijn.'

Jongereinwurk

Ut de oantekens fan de tsjerkeriedsgearkomste fan 9 desimber 1920:

'Een schrijven van de Ger. jongelingen alhier, waarin verzocht ontheffing van de verplichting om huur voor het gebruik van het lokaal voor het houden der vergaderingen, en aandringt op meerder betoon van belangstelling door de kerkeraad bij hun arbeid.

Na onderlinge bespreking is men algemeen van gevoelen dat hier misverstand is ingeslopen en dat er van huur in de zin van verhuring van zitplaatsen geen sprake is, maar alleen wordt gevraagd een kleine vergoeding voor het gebruik van vuur en licht, waardoor ook de jongeling leere verstaan dat de behartiging der geeste-

lijke dingen, gepaard gaat met financiële opoffering, die ook aan de kerk des Heeren niet vreemd is, terwijl de kerkeraad geen enkele motief kan vinden om dezen vorm te wijzigen.'

Avondmaalsbezoek

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 20 jannewaris 1921:

'Br. Sangers rapporteert als nu van het avondmaalsbezoek. Hieruit bleek dat deze broeder geen bezwaren had ontmoet. Alleen Br. De Vries had niet met zekerheid kunnen zeggen dat hij tot het H.A. zal komen. Genoemde broeder voelde zich bezwaard door de behandeling der Jongelingen Vereeniging. Hij zal echter trachten zich voor den zondag met de jongelingen te verzoenen.'

Jiergearkomsten tenei ek tagonklik foar froulike lidmaten?

Ut tsjerkeriedsferslaggen fan 29 desimber 1919 en 31 jannewaris 1921

29 desimber 1919:

'Schrijven van br. T. Wietsma, waarin de kerkeraad in de eerste plaats in overweging wordt gegeven, of het niet wenschelijk en eisch des tijds is, dat de jaarvergadering voortaan ook voor vrouwelijke lidmaten wordt toegankelijk gesteld.'

31 jannewaris 1921:

'Br. H. Boersma vraagt hoe de kerkeraad denkt over het uitnodigen van de vrouwelijke leden der Gemeente tot deze Jaarvergadering.

De Praeses zegt dat er soms stemmen gehoord worden die deze gelegenheid niet zouden willen geven. De kerkeraad zal echter deze gedachte in ernstige overweging nemen.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 10 maaie 1920:

'Verzoek van J. Jansen om tijdelijk vanaf 10 mei de pastorie te mogen bewonen wordt geweigerd.'

Aanvraag van L. Schaafsma om huisraad in de pastorie te mogen opslaan wordt toegestaan.'

'Onderwijskwestie te dezer plaatse'.

Ut de oantekens fan de tsjerkeriedsgearkomste fan 11 jannewaris 1922:

'Uit de bespreking van de onderwijskwestie te dezer plaatse bleek dat hier voorlopig niet veel verandering ten goede te bereiken zal zijn. De brs. ouderlingen zullen bij het rondgaan in de gemeente den ernst van deze zaak de ouders op het hart binden.'

Murkje Brouwer

Inkelde diakens sille nei de Rekkense ynrjochting ta om har op 'e hichte te stellen fan de ferpleging fan Murkje Brouwer.

Yn de oantekens fan de tsjerkeriedsgearkomste fan 23 juny 1920 stiet hjiroer:

'Voorts wordt mededeling gedaan van een bezoek aan den verpleegde Murkje Brouwer te Rekken. Omtrent de lichamelijke verzorging hebben de broeders alle

lof, wat de geestelijke verzorging betreft, zijn daar enkele verhoudingen die men gaarne anders wenschte, maar thans moeilijk zijn weg te nemen, wat men ook met het oog op de patiënt zelve thans niet raadzaam achtte. Het voorbereidende onderzoek moet bij een volgend geval beter en nauwkeuriger geschieden.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 22 april 1922:

'Doopattest is ingekomen van de Hervormde kerk alhier van Foeke Wijnia.'

It ferstjerren fan dr. A.Kuyper

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 11 novimber 1920:

'De Praeses br. A. Algra opent de vergadering en spreekt allereerst een kort woord naar aanleiding van het afsterven van **dr. A. Kuyper**, van den volgende inhoud:

Waarde broeders:

Zooals ge allen weet is de groote leider der A.R-partij j.l. Maandag (8 novimber) de weg gegaan van alle vleesch.

Ook hij was een zondig mensch en is niet anders dan door middel van het verzoenend lijden van onzen Heere Jezus Christus ingegaan in de rust die er overblijft voor het volk van God, zoodat hij nu ten volle kan instemmen met het lied ter eere van het Lam dat ook zijne ziel kocht met zijn bloed.

Maar:

*Deez' groote man zijn naam en werk,
blijft nog tot zegen in Gods kerk.
Geen wonder heeft hij daar gelicht,
Gelijk een ster schijnt in het duister,
Daar heeft hij met veel roem en luister
Door woord en wandel saam gesticht.
Wie voelt zijn hart nog niet ontsteken
In liefde tot deez' diebre man,
Als hij zich nog herinnren kan-
Dat aangenaam en ernstig preeken,
Dat lieflijk spreken tot het hart.
Die zwoegden onder druk en smart,
Die ongemeene vriendlijkheid,
In't onderlinge saamverkeeren,*

*Die lust om anderen te leeren
Waartoe hij altoos was bereid.
Dat bidtalent aan hem gegeven
Waardoor hij dikwijls met den Heer,
kon, worstelen, pleiten, en niet eer,
Afliet, maar steeds bleef kleven,
Tot hij d' Almachtigen vernam.
Die zijn verzoek niet weigeren kon
Maar 'k zeg niet meer
Wij zwijgen stil.
Deez' leeraar is ons nu ontnomen
En zal ook nimmer wederkomen,
buk nu mijn ziel, 't was dus Gods wil.*

De Praeses verzoekt nu te zingen één van Kuypers lievelingspsalmen Ps. 68 vers 2:
*Maar 't vrome volk, in U verheugd,
zal huppelen van zielevreugd,
daar zij hun wensch verkrijgen.*

Leest daarna 1 Timotheus 3 en gaat voor in den gebede.'

Famkesferiening

Boppeste rige:

*Elske Sijbrandy, onbekende,
Joh. de Vries, Doetje van Dijk,
Ette de Vries.*

*Sittend: Sjoerdje Sijbrandy,
Trijntje Sijbrandy, en Boukje
Sijbrandy*

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 24 novimber 1921:

'Ingekomen stuk van den Heer Burgemeester van Hennaarderadeel een verzoek om bij het bezoek van den Commisaris der Koningin in Friesland op 23 Nov. aan deze gemeente de vlag op den toren te plaatsen. Dit verzoek wordt ingewilligd'.

Beroppingswurk

Inkelde sitaten út de tsjerkeriedsgearkomsten oer it beroppingswurk foarôfgeande oan de komst fan Ds. B. Roorda

15 augustus 1921:

'Bij de bespreking over de vacature van den Dienaar des Woords bleek dat door Prof. Ridderbos de aandacht den broederen was gevestigd op den Heer G. van Duinen Cand. tot den H. Dienst te Groningen. De scriba zegt dat deze 25 Sept. alhier hoopt op te treden en dat hij niet eerder beroepbaar is dan 1 okt.'

1 septimber 1921:

'Vervolgens kwam in bespreking Cand. Van Duinen die op den avond van woensdag 31 Aug. voor de gemeente was opgetreden. Hierbij bleek dat er nogal verschil van gevoelens was. Na bredere bespreking werd echter besloten om aan de gemeente voor te stellen Cand. Van Duinen te beroepen.'

...heftige gesticulatie van den Heer Van Duinen

'Vergadering van den kerkeraad met de stemgerechtigde leden op zondag 4 Sept. na de middagdienst. Leider Prof. Ridderbos die was voorgegaan.

Br. Ykema zegt dat de heftige gesticulatie van den Heer Van Duinen hem eenigszins heeft gehinderd. De Praeses acht dit echter geen bezwaar.'

19 septimber 1921:

'De Praeses stelt voor om aan den beroepen Cand. Van Duinen een officiëel schrijven te richten namens de kerkeraad. Na breede bespreking waarbij bleek dat de vergadering niet eenstemmig was, werd besloten dit na te laten.'

29 septimber 1921:

'Ingekomen stuk van Cand. Van Duinen dat hij voor de beroeping alhier moest bedanken.

De meeste broeders spreken zich uit om alsnog Br. P. van der Sluis te beroepen. Br. Althuisius zegt dat hij overwegende bezwaren heeft tegen dit voorstel. Hij zegt dat de gemoederen van sommigen in de gemeente eenigszins ontrust zijn en acht het niet raadzaam dat kerkeraad en gemeente elkander thans zouden ontmoeten. Br. Okkema echter verdedigt met kracht het voorstel tot de beroeping van Br. Van der Sluis. Een ontmoeting van de kerkeraad en gemeente vreest deze broeder niet. Br. Van der Sluis wordt beroepen.'

5 oktober 1921:

Gearkomste mei de stingerochtigde lidmaten

'Br. Gaastra verwijt den Kerkeraad dat hij den Cand. Van Duinen niet ontvangen heeft met die warmte die aanwezig was bij de ontvangst van Cand. D. Ringnalda. Hij is van oordeel dat de kerkeraad in dezen het belang der gemeente niet heeft bevorderd.

Br. Wietsma is van hetzelfde gevoelen. Brs. Visser en Agema veroordelen scherp het optreden van Gaastra en Wietsma in deze vergadering. Zij vinden deze oppositie tegen de kerkeraad die veel had van een storm in een glas water ongemotiveerd en onverdiend.

Br. Strikwerda zegt dat bij het bezoek van Cand. Van Duinen door de gemeente ook weinig belangstelling is getoond. Meerdere broeders laten zich in dezelfde geest uit.

De consulent zegt dat z.i. deze zaak voldoende is besproken.'

Kandidaat Van der Sluis betanke lykwols ek.'

11 jannewaris 1922:

'De Brs. Sangers en Vellinga werden door den dood weggenomen, Br. Van der Wal vertrok naar elders terwijl br. Althuisius om gezondheidsredenen zijn ambt moest neerleggen. Met de teleurstelling in het beroepingswerk stemt dit alles ons tot droefheid.'

Ds. B. Roorda dûmny te Easterein fan 5 oktober 1924 oant 29 april 1928

Ds. B. Roorda waard berne op 8 april 1863 te Rie by Frjentsjer. Hy stie yn Easterein fan 5 oktober 1924 oant 29 april 1928.

... thans met eigen oogen aanschouwen mogen...

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 7 oktober 1924:

Famkesferiening op Griff. grûnslach: ûnbekend, Teatske Althuisius, Tjitske Bouma.

twadde rige: Griet Dijkstra, Johanna de Vries, Anna Althuisius, ûnbekend, ûnbekend, Fokeltje Vellinga.

Sittend: Klaaske Althuisius, ûnbekend

Ds. B. Roorda (1863-1940). Dûmny stie te Easterein fan 1924 oant 1928.

'Alsnu spreek Praeses Br. Boersma allereerst een hartelijk welkomstwoord tot Ds. Roorda, verblijdt zich ten zeerste, dat wij thans met eigen oogen, onze Herder en Leraar aanschouwen mogen...'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 7 oktober 1924:

'Ingekomen met attestatie overgekomen uit de Geref. kerk te Driesum: Ds. B. Roorda en zijn Echtgenoot Mevrouw L. Wassenaar en bij hen inwonend Mej. F. Hoogland.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 10 desimber 1924:

'De aftredende ambtsdragers behooren nieuwjaarsmorgen nog bij de kerkeraad en alzo dien morgen op hun plaats te blijven. Na de dienst wordt een gezellig samenzijn gehouden, waarbij ook de aftredende broeders nog aanwezig zijn. Gelegenheid is daar, om woorden van afscheid te spreken, tot de nieuw bevestigde broeders woorden van welkom. Functieverdeling zal alsdan ook plaats hebben. De Praeses van den kerkeraad zal het gezellig samenzijn verhoogen met een tractatie of koffie en wat verder zal worden aangeboden.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 20 oktober 1926:

Orgeldienst

Br. Wietsma deelt mee dat door **G. Bouma** om gezondheidsredenen ontheffing is verzocht van de orgeldienst (pûstetraper skr.) in het kerkgebouw. Deze ontheffing wordt verleend.

Br. **S. Lantinga** heeft aangeboden om dit werk te doen tegen een jaarlijkse vergoeding van 5 Gulden. Dit aanbod wordt aangenomen. Namens den kerkeraad zal de scriba schriftelijk aan G. Bouma dankbetuigen voor den verrichten arbeid gedurende een reeks van jaren. Als blijk van waardering zal een gratificatie van 5 Gulden hieraan worden toegevoegd.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 26 jannewaris 1927:

'Br. Ykema zegt, dat het z.i. onbillijk is dat de Organist geen vergoeding ontvangt voor zijn arbeid. Deze zaak wordt tot nadere aankondiging uitgesteld.'

Inkelde sitaten út tsjerkerieds- en jiergearkomsten fan de gemeente oangeande tsjerketsjinsten

29 december 1924:

'...de huwelijksbevestiging terug te brengen naar de samenkomst der gemeente op den rustdag'.

'De Praeses brengt thans aan de orde, de huwelijksbevestiging. Hij is gewoon, deze te doen plaats hebben op den rustdag waar de samenkomst der gemeente plaats heeft en niet op een dag in den week. Waar dan een kerkelijke bevestiging gevraagd wordt, hebben betrokkenen zich te laten schikken naar de gewone samenkomsten, en niet omgekeerd, zooals ook hier naar gewoonte, willekeurig gehandeld wordt...

'Alsnu spreek Praeses Br. Boersma allereerst een hartelijk welkomstwoord tot Ds. Roorda, verblijdt zich ten zeerste, dat wij thans met eigen oogen, onze Herder en Leraar aanschouwen mogen...'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 7 oktober 1924:

'Ingekomen met attestatie overgekomen uit de Geref. kerk te Driesum: Ds. B. Roorda en zijn Echtgenoot Mevrouw L. Wassenaar en bij hen inwonend Mej. F. Hoogland.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 10 desimber 1924:

'De aftredende ambtsdragers behooren nieuwjaarsmorgen nog bij de kerkeraad en alzo dien morgen op hun plaats te blijven. Na de dienst wordt een gezellig samenzijn gehouden, waarbij ook de aftredende broeders nog aanwezig zijn. Gelegenheid is daar, om woorden van afscheid te spreken, tot de nieuw bevestigde broeders woorden van welkom. Functieverdeling zal alsdan ook plaats hebben. De Praeses van den kerkeraad zal het gezellig samenzijn verhoogen met een tractatie of koffie en wat verder zal worden aangeboden.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 20 oktober 1926:

Orgeldienst

Br. Wietsma deelt mee dat door **G. Bouma** om gezondheidsredenen ontheffing is verzocht van de orgeldienst (pûstetraper skr.) in het kerkgebouw. Deze ontheffing wordt verleend.

Br. **S. Lantinga** heeft aangeboden om dit werk te doen tegen een jaarlijkse vergoeding van 5 Gulden. Dit aanbod wordt aangenomen. Namens den kerkeraad zal de scriba schriftelijk aan G. Bouma dankbetuigen voor den verrichten arbeid gedurende een reeks van jaren. Als blijk van waardering zal een gratificatie van 5 Gulden hieraan worden toegevoegd.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 26 jannewaris 1927:

'Br. Ykema zegt, dat het z.i. onbillijk is dat de Organist geen vergoeding ontvangt voor zijn arbeid. Deze zaak wordt tot nadere aankondiging uitgesteld.'

Inkelde sitaten út tsjerkerieds- en jiergearkomsten fan de gemeente oangeande tsjerketsjinsten

29 december 1924:

'...de huwelijksbevestiging terug te brengen naar de samenkomst der gemeente op den rustdag'.

'De Praeses brengt thans aan de orde, de huwelijksbevestiging. Hij is gewoon, deze te doen plaats hebben op den rustdag waar de samenkomst der gemeente plaats heeft en niet op een dag in den week. Waar dan een kerkelijke bevestiging gevraagd wordt, hebben betrokkenen zich te laten schikken naar de gewone samenkomsten, en niet omgekeerd, zooals ook hier naar gewoonte, willekeurig gehandeld wordt...

*Húshâlding fan Johan Schaafsma (1899-1973) en Geertje Dijkstra (1893-1980)
Johan Schaafsma, Tine, Lijsbeth, frou Schaafsma, Luitzen. Schaafsma hat jierren
yn de Kommisje fan Behear sitten.*

Hierop komt in bespreking, de bevestiging van 't huwelijk van **Johan Schaafsma en Geertje Dijkstra**, 't welk is aangevraagd op maandag 19 januari. Hoe hiermee nu te moeten handelen? De Praeses zegt ook geen redenen te kunnen vinden in dezen voor de woensdag. De dag was al bepaald dus om het jonge paar ter wille te zijn wordt aan het verzoek voldaan, met het besluit om op zondag 4 januari het volgende aan de gemeente mee te delen, dat belanghebbenden er opmerkzaam op gemaakt worden dat hij heeft besloten, de huwelijksbevestiging terug te brengen naar de samenkomsten der gemeente op de rustdag, en deze niet dan bij hoge noodzakelijkheid (te beoordeelen door de kerkeraad) te doen plaats hebben op dagen in de week.'

30 jannewaris 1928:

'Br. **F. Wijnia** geeft den kerkeraad in overweging om den dienst niet te stellen op avond zooals de vorige zoomer vier weken geschiedde tijdens de vakantie van den dienaar des Woords, omdat sommige ouders dan geen gelegenheid hebben om naar de kerk. Dit betreft dan in hoofdzaak degenen die werken in de zuivel-fabriek. De kerkeraad zal hiermede rekening houden.'

12 maart 1925

De folgjende minsken sprutsen op 12 maart de begearte út ta it dwaan fan iepenbiere belidenis:

Johannes de Vries, Renske Buma, Tietje Brouwer, Andrieske Ykema, Dieuwke de Boer, Wietske Wiersma, Ymkje Visser, Riemke Wijnia, Trijntje Sijbrandi.

Fragen by tuchtsaak

Fragen steld by in iepenbiere skuldbelidenis nei oanlieding fan in tuchtsaak yn de tsjerketsjinst op de aldjiersjûn fan 1926:

1. Ten Eerste: Belijdt gjy hier voor God en deze zijn heilige gemeente, dat gjy op schrikkelijke wijze (oertrêding 7de en 9 de gebod skr.) hebt misgaan tegen de Heere en zijn gemeente?

Ten Tweede: Belijdt gjy hier voor God en zijne heilige gemeente, in oprechtheid uw schuld en doet gjy dit met een hartelijk berouw?

Ten Derde: Beloofd gjy dat gjy voortaan naar al uw vermogen in alle gehoorzaamheid aan de geboden van de Heer der Kerk te zullen leven?

Húsbesite by Hillich Nachtmiel

Ut de oantekens fan de tsjerkeriedsgearkomste fan 28 july 1927:

'Bij de rondvraag wijst Br. Wietsma erop, dat de rondgang voor het H.A. in de gemeente niet door iedereen wordt op prijs gesteld. Zou er ook een andere regeling zijn te treffen? De Praeses is van oordeel dat we de rondgang moeten houden, maar stelt voor in deze zaak thans niet te beslissen maar dit nader te overwegen. Aldus besloten.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 22 jannewaris 1925:

'Wat betrof Br. H.K. zou men gaarne willen dat deze zich wat anders openbaarde omtrent ons eigen kerkelijk leven, wat meer zich te voegen waarbij hij behoort en geen gebruik meer te maken van de samenkomsten van de Hervormde gemeente alhier, dit werkt door tot de kinderen, getuige een mededeling van de Catechisatie.

De gemeentelijke jaarvergadering zal men trachten zoo gezellig mogelijk te maken, eenige meerdere versnaperingen zullen worden aangeboden.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 23 july fan 1925:

'Boven de offerbus van de armen zal een tekst geplaatst worden en besluit men hiervoor Spreuken 28:27. Die de arme geeft, zal geen gebrek hebben.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 26 jannewaris 1927:

'De Praeses deelt nog mede dat bij hem is ingekomen een verzoek van het Groene Kruis om in den avond van 2 Maart het kerkgebouw te mogen gebruiken voor een vergadering met lichtbeelden.'

Kwestje Dr. J.G. Geelkerken

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 12 novimber 1925:

'De Praeses deelt mee dat vermoedelijk een adres in de gemeente zal worden aangeboden, om daarop handteekeningen te verzamelen ten gunste van Dr. Geelkerken. De bedoeling schijnt te zijn, om op de Generale Synode waar de zaak Geelkerken zal worden behandeld, dit adres aan te bieden en alzoo deze zaak te beïnvloeden. Met algemeene stemmen besluit de Kerkeraad om van den kansel aan de gemeente te ontraden dit adres te tekenen.'

Ut de oantekens fan de tsjerkeriedsgearkomste fan 24 septimber 1925:

'De Praeses (ds. Roorda) stelt voor om in overleg met Ds. **G. de Vries**, Ned. Herv. pred. alhier, te trachten het daarheen te leiden dat de kinderen op school de Heidelbergse Catechismus geleerd wordt. Mochten we deze toezegging verkrijgen, dan zou deze catechisatie kunnen vervallen.'

Waarom hebt gij gewankeld, kleingelovige?

De pleatselike kastelein hie ek fuormanderij. Op in sneintemoarn moast er Ds. Roorda nei Frjentsjer ta ride dêr't dy preekje moast. It waaide dat it rikke. It wie suver net fertroud om op reis, mar dûmny besleat dochs om te gean.

Doe't se nei in tige nuodlike reis op 't lêst te plak wiene, sei dûmny, mei in sucht fan ferlichting: 'Wat ben ik bang geweest!'

Mar de kastlein, blykber bibelfêst en noch wol goed by't spul, antwurde by de noas lans: 'Waarom hebt gij gewankeld, kleingelovige?'

25 October 1925:

'Bij de rondvraag zegt Br. Ykema dat S. Lantinga vrijheid van den kerkeraad vraagt om de orde te bewaren op de galerij. De kerkeraad verleent dit gaarne aan Br. Lantinga. Kamminga zal hem dit meededen.'

Jongereinwurk

In tal sitaten út tsjerkeriedsferslaggen oangeande it jongereinwurk.

12 novimber 1924:

'...dat wij daar dan ook kloeke belijders van mogen wezen...'

'De scriba van de J.V. is door de Praeses (ds. Roorda) bezocht. Iets van bijzondere aard zij hier niet te vermelden, alleen dit dat het waarom zijn wij Gereformeerd vaak en dikwijls niet alleen door de jeugd wordt verstaan maar ook door de ouderen niet wordt begrepen, vandaar dan ook dat men makkelijk mee kan doen aan de samenkomsten der Herv. Kerk alhier, indien deze niet samenvallen met onze eigen diensten. De Praeses staat bij deze zaak een enkel oogenblik stil en houdt ons op uitnemende wijze, ons Reformatorisch beginsel voor, dat wij daar dan ook kloeke belijders van mogen wezen.'

Grifformearde knapenferiening yn't begjin fan de tritiger jierren.

Boven: Andries Zijlstra, Tjipke Joustra, Johannes de Boer, Jorrit Visser, Klaas Kamstra, Durk Ykema, Rintje Joustra, Sjirk Okkema.

Twadde rige: Bouke Wijbrandi, ds. Guillaume, Sjoerd de Vries, Rintje IJ. Joustra, Harke Kamstra, Sjirk Ykema.

Tredde rige: Andries Sj. Joustra, Andries IJ. Joustra, Balt Sj. de Vries, Boukje Jans Wijbrandi, Gosse de Koe en Joh. Strikwerda.

Ineensmelting van beide meisjesverenigingen...

17 septimber 1926:

'Van het verenigingsbezoek rapporteert ook Br. De Vries mede namens Br. Wietsma. Door de meisjesvereniging voor geestelijke ontwikkeling werd advies gevraagd van den kerkeraad betreffende haar Presidente. Uit de toelichting blijkt dat deze verkeerling heeft met een man die gescheiden leeft van z'n vrouw met wie hij wettig is getrouwd. De meisjesvereniging is van mening dat door deze zaak de eer en de goede naam der vereniging in opspraak komt en in strijd is met het Gereformeerd beginsel. De kerkeraad adviseert dat de vereniging de Presidente zal verzoeken haar functie neer te leggen.

Voorts delen de Broeders mede dat zij aan de verenigingen hebben geadviseerd om stappen te doen tot ineensmelting met de naaivereniging. De vereniging heeft toegezegd om deze zaak te overwegen, waartoe zij volgens de notulen van 20 oktober 1926 bereid is om een samenspreking aan te gaan. De Presidente heeft onder tusschen haar functie neergelegd.'

Griff. famkesferiening 'Bouwen en Bewaren'.

Boppenste rige: Aaltje Brinksmā, Antje I.J. Joustra, Wietske Visser, Janke Hoekstra, Pietje Strikwerda, Djoeka Visser, Boukje Sierksma.

Twadde rige: Jetske Zijlstra, Antje Zijlstra, Renske Hingst, onbekend, Jetske Joustra, Reino Kamstra?, Nieske Hingst, Marie Joustra, Sjoerdje Stilma.

Foaroan: Harm Kamstra, (chauffeur).

12 novimber 1925:

'De Praeses vraagt of er ook eenige toenadering is tusschen de beide meisjesverenigingen. Br. De Vries antwoordt dat hiervan niet veel te bespeuren is, hetwelk de Praeses betreurt. De Praeses geeft voorts nog zijn beschouwing over de vereeniging voor geestelijke ontwikkeling.'

3 desimber 1925:

'Voorts komt nog in bespreking de meisjesverenigingen. De Praeses zegt dat z.i. de beide vereenigingen tot één moeten worden. Wat er geweest is moet vergeven en vergeten worden. Br. De Vries gevoelt meer voor twee afzonderlijke vereenigingen. Omdat den arbeid zeer verschillend is, en omdat er op de naaivereeniging zijn die voor de z.g.n. geestelijke ontwikkeling niets gevoelen.

De Praeses is van oordeel dat zij daarom wel kunnen samenwerken in één vereeniging. Laten zij die in staat zijn om in de geestelijke ontwikkeling leiding geven, voorop gaan en zich daarvoor geven. Als dan zullen zij die daarvoor minder gevoelen toch in de gelegenheid zijn om te luisteren. Algemeen werd goed gevonden dat in deze richting zal worden gewerkt.

15 desimber 1926:

'...beurtelings gewijd aan studie en naaiwerk...'

'Br. De Vries en Wietsma rapporteeren dat de ineensmelting van de beide meisjes-vereenigingen is tot stand gekomen, voortaan zullen de vergaderingen beurtelings gewijd zijn aan studie en naaiwerk.'

23 febrewaris 1927 :

Van het vereenigingsbezoek rapporteert namens br. Dijkstra br. Strikwerda. In de vergadering der Jongelingsvereeniging was aan de orde art. 28 en 29 der Gel. Bel., handelende over de ware kerk. Over dit punt was geen eenstemmigheid. Br. Strikwerda heeft getracht deze bespreking in goede banen te leiden, maar was daarin niet geslaagd. Verschillende leden hebben daarover geen Ger. beschouwing. De Praeses geeft hierover een korte uiteenzetting van deze artikelen, erop wijzende hoe in onze kringen over het Hervormde Genootschap eigenaardige beschouwingen worden gegeven.

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 4 april 1928:

'De Praeses deelt mede dat in deze vergadering straks zullen verschijnen degenen die toegang tot het H.A. hebben verzocht. Tegen niemand is bezwaar ingekomen. Het zijn D. de Koe, F. Stilma, J. van der Valk, Reino Kamstra, Eke Stilma, Trijntje de Groot en Wietske Visser.

Van Gabe Wijnia die naar Andijk vertrokken is, is bericht ingekomen dat hij door de kerkeraad aldaar niet kan onderzocht worden deze week, zooals afgesproken, om dan hier op den e.v. zondag Openbare Belijdenis te doen. Ook is het hem onmogelijk om in deze vergadering te zijn, maar wel zal hij Zaterdag hier kunnen zijn. Besloten wordt dat Gabe Wijnia dan Zaterdagavond in de gelegenheid zal worden gesteld om onderzocht te worden. Br. Wietsma zal met den Praeses daarbij tegenwoordig zijn.'

Kommisje fan Behear

In tal sitaten út tsjerkerieds- en gemeenteferslaggen oer it wurk fan de Kommisje fan Behear.

It elektrysk ljocht

Woansdei 19 jannewaris 1925:

'...eerst nog een kijkje nemen in de kerk van Lollum en Arum...'

'Na eerst een begroting, door den Heer Houtsma te laten maken, welke de som van fl. 185,- bedroeg welke verzekerde van een goede verlichting, had hij gezien tot dit bedrag te komen...

De Praeses geeft nu het woord aan de vergadering, aan wie men eerst nog vraagt of men voor deze verlichting is. Met dankbaarheid in 't hart, voor de moed en 't succesvolle in dezen van onzen Praeses kon men terstond eenparig hiertoe besluiten. Br. Wietsma vraagt of het niet verstandig is om eerst nog een kijkje te nemen

in de kerk van Lollum en Arum, waar alreeds dit licht is aangelegd. Na nog een ogenblik over het een en ander gekeuveld te hebben, sloot Praeses de vergadering met dankgebed.'

8 oktober 1925:

'...in vrijzinnige handen overgaan en verliezen we weer terrein'

'Bij de rondvraag zegt de Praeses dat de wed. J. Althuisius haar huis (hjoeddedei Wynserdyk nr. 29) wil verkopen. Daar dit een der mooiste huizen uit het dorp is, en onmiddellijk bij onze kerk staande, stelt de Praeses de vraag of de Geref. kerk alhier dit huis ook zal kunnen kopen. Wanneer we dit niet doen zal het vrij zeker in vrijzinnige handen overgaan en verliezen we weer terrein.

Het huis wordt aangekocht voor de som van fl. 5000.- plus de kosten van de overschrijving.'

26 jannewaris 1926:

'...vele gezellige uren bij dit licht...'

'De Praeses spreekt thans nog een woord van dank voor de kiesche en spontane wijze, waarop de Commissie van Beheer in staat gesteld is de Electriscbe verlichting te doen aanleggen in ons kerkgebouw. Hij spreekt de wensch uit dat we samen nog vele gezellige uren bij dit licht zullen doorbrengen.'

Griff. Jongfammeferiening.

1ste rige: ûnbekind, Thiske Althuisius, Riemke Wijnia, Nieske Wijnia, Onbekend.

2de rige sittend: Geertje Dijkstra, Jentje Pieksma, Anna Althuisius.

Steand: ûnbekind, Johanna de Vries, ûnbekind, ûnbekind, Klaaske Althuisius, Vogeltje Vellinga, ûnbekind en Grietje Dijkstra.

15 desimber 1926:

'De Praeses zegt voorts dat br. Wietsma, ook als hij straks geen lid meer van de kerkeraad zal zijn, toch als boekhouder voor ons zal kunnen behouden blijven.'

26 augustus 1927:

'De Praeses deelt mede dat de kosten van verfwerk aan de pastorie, waarvan eveneens de vorige vergadering gehandeld is door den Heer Hibma zijn begroot op 80 gulden. Met het oog op het natte weer wordt de commissie door den kerkeraad gemachtigd, om dit werk uit te stellen tot het volgende voorjaar en indien nodig, deze post te boeken bij de uitgaven van 1928.'

In skoallekwestje út dy jierren

April 1926:

'De heer Johannes van der Valk (soan fan widdo Bontje van der Valk, dy't oan de Hidaarderdyk wenne, skr.) verzocht het bestuur, 'om als kwekeling met akte werkzaam te mogen zijn aan de school, ten einde zich te bekwamen als onderwijzer'. Dat mocht 'tot wederopzeggens en met de bepaling dat hij alleen les zou geven onder toezicht van het Hoofd der school of van den onderwijzer Boschma.

*Vanwaar deze bepaling? Wel, deze kwekeling was **Gereformeerd...**'*

Toen het bestuur van de christelijke school te Itens verzocht, de kwekeling te mogen overnemen, ontstond zich 'een breedvoerige discussie over het nut en de kerkelijke kleur van den adsistent'. Er was, volgens de penningmeester, wel geld (fl. 200) om hem te houden. Bruinsma pleitte ook voor Van der Valk: 'hij kon de taak van mej. Schaper (ûnderwizeres yn de leechste klassen) verlichten en om de vredige samenwerking tussen Hervormde en Gereformeerde leden te bevorderen'. Andere bestuursleden verzetten zich echter uit volle macht' en alzo werd besloten, de adsistent Van der Valk naar Itens te laten gaan.'

(Oernommen út 'Overzicht van de geschiedenis van de school 1970 - 100 jaar).

Grifformearde bern nei de Wommelser skoalle?

It wie ek om boppeneamd gefal dat de Grifformearde Skoalleferiening wer ris fan him hearre liet. Ds. Roorda frege yn septimber 1926 skriftlik út namme fan de Grifformearde Skoalleferiening 'om een poging aan te wenden tot samenwerking te geraken en te bevorderen, dat ook lidmaten der Ger. Kerk kunnen verkozen worden tot bestuurslid (fan de Herfoarme skoalle skr.). En als dat niet gelukte, zouden er pogingen aangewend worden om de kinderen naar Wommels te zenden'.

Master G. Froentsjes, haad fan de (Herfoarme) Kristlike Skoalle fan 1923 oant 1936), gie nei Ds. Roorda om neiere ynformaasje en ûntdiek dat it noch hieltiten draaide om de fraach, 'of de kinderen nog wel werden onderwezen naar de eisch van Gods Woord'.

It Herfoarme skoallebestjoer gie der wiidweidich op yn. Yn it ferslach fan de bestjoersgearkomste hjirroer murk E. Bruinsma op, dat hy yn prinsipe wol foar gearwurking wie, 'maar gezien de huidige situatie en de geschiedenis die achter ons

ligt en onze financiële verhouding tot de kerkvoogdij, ben ik tegen samenwerking'. Ek penningmeester Ringnalda wie wol foar. Hy hie yn Waaksens meiwurke oan de Herfoarme meisizzenskip yn it Grifformearde skoalbestjoer fan Lollum-Waaksens. Mar ek hy fûn, dat it hjir folle slimmer lei, troch de finansjele ôfhinklikheid oan de Herfoarme tsjerke.

De foarsitter en de skriuwer meitsje yn in mûnling petear it stânpunt oan Ds. Roorda kenber.

En sa bleau alles wer in skoft by it âlde...

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 26 oktober 1927:

'De Praeses deelt nog mee dat de Boekhouder heeft verzocht om aan H. van der Brug een schrijven te richten tot betaling van een bedrag door hem nog te voldoen wegens het inwerpen van glasruiten in 't kerkgebouw door zijn kinderen. Besloten wordt om eerst nog de hulp in te roepen van de Rijkspolitie Bruinsma alhier.'

Inkelde sitaten út tsjerkeriedsferslaggen oangeande it ôfskie fan Ds. Roorda

11 jannewaris 1928:

'De Praeses deelt nog mede dat op Donderdag 5 Januari een roeping tot hem is gekomen van de kerk van Tijnje. Hij vraagt hierover het oordeel der Broeders. Alle broeders spreken het uit dat zij hem gaarne in hun midden zullen behouden.'

4 april 1928:

'Voorts wordt nog door de scriba voorgelezen de stukken betreffende de losmaking van Ds. Roorda van de G.K. alhier, wegens vertrek naar Tijnje. Deze stukken worden door den kerkeraad goedgekeurd.'

20 april 1928:

'Ds. Roorda die voor het laatst ter vergadering is, wegens vertrek op 30 april naar Tijnje, neemt in hartelijke bewoordingen afscheid van de Broeders, waarna hij de vergadering sluit.'

De deis dêrfoar, snein 29 april, hie er ôfskie fan de gemeente nommen.'

Hy ferwiksele doe de pastorij fan Easterein mei dy fan De Tynje en die yntree op 6 maaie 1928 en stie dêr oant 1933.

Ds. Roorda wenne it lêste jier fan syn libben yn Baarn dêr't er 24 novimber 1940 ferstoarn is.

Oan de grêfstien op it tsjerkhôf yn De Tynje, dêr't Ds. Roorda begroeven is, hat de gemeente fan Easterein ek bydroegen.

De fakante perioade fan 30 april 1928 oant 17 novimber 1928

Inkelde sitaten fan tsjerkeriedsferslaggen

18 septimber 1928:

'Dingen die dringend voorzieningen eischen'

'Boekhouder Wietsma komt ter vergadering om enkele meedelingen te doen over dingen die dringend voorziening eischen. Het platform en spreekgestoelte benevens de deur aan den ingang van het kerkgebouw zullen worden geleverd, op den bovenzaal zullen nieuwe gordijnen worden aangebracht. Van het verfwerk zal door br. Wietsma een opgave der kosten worden gevraagd.

Aan de gemeente zal worden voorgesteld om Cand. Guillaume die zich met 1 Augustus beroepbaar stelt bij approbatie te beroepen.

Br. Wietsma doet enkele meedelingen aangaande de bespreking die hij gehad heeft met de beroepen predikant en zijn aanstaande vrouw.

Enkele kleine herstellingen en veranderingen in een boekenkast worden aan Br. Wietsma ter uitvoering opgedragen. Voorts wordt nog gesproken over de kosten van vervoer van eenig meubilair uit Amsterdam. Besloten wordt om dit op de minst kostbare wijze te doen uitvoeren en daarvoor prijsopgave te vragen bij enkele firma's. Voorts wordt nog besloten dat een rondgang in de gemeente zal worden gedaan voor een huwelijgscadeau voor de beroepen predikant.'

De Grifformearde tsjerke fan Easterein.

4 septimber 1928:

'Ingekomen is een schrijven van **Cand. F. Guillaume** dat hij met volle vrijmoedigheid de roeping naar deze gemeente aanneemt.'

13 novimber 1928:

'Voorts wordt nog besloten dat de kerkeraad in zijn geheel aanwezig zal zijn tot de ontvangst van de Heer en Mevrouw Guillaume in de Pastorie op woensdagavond 14 November. De Praeses (H.P. Boersma) wordt aangewezen om bij die gelegenheid namens de kerkeraad een woord van welkom te spreken en tevens hun aan te bieden het Huwelijkscadeau der gemeente bestaande in een orgel.' (Dêr bedoelden se in harmonium mei).

Perioade fan Ds. F. Guillaume fan 18 novimber 1928 oant 3 april 1932

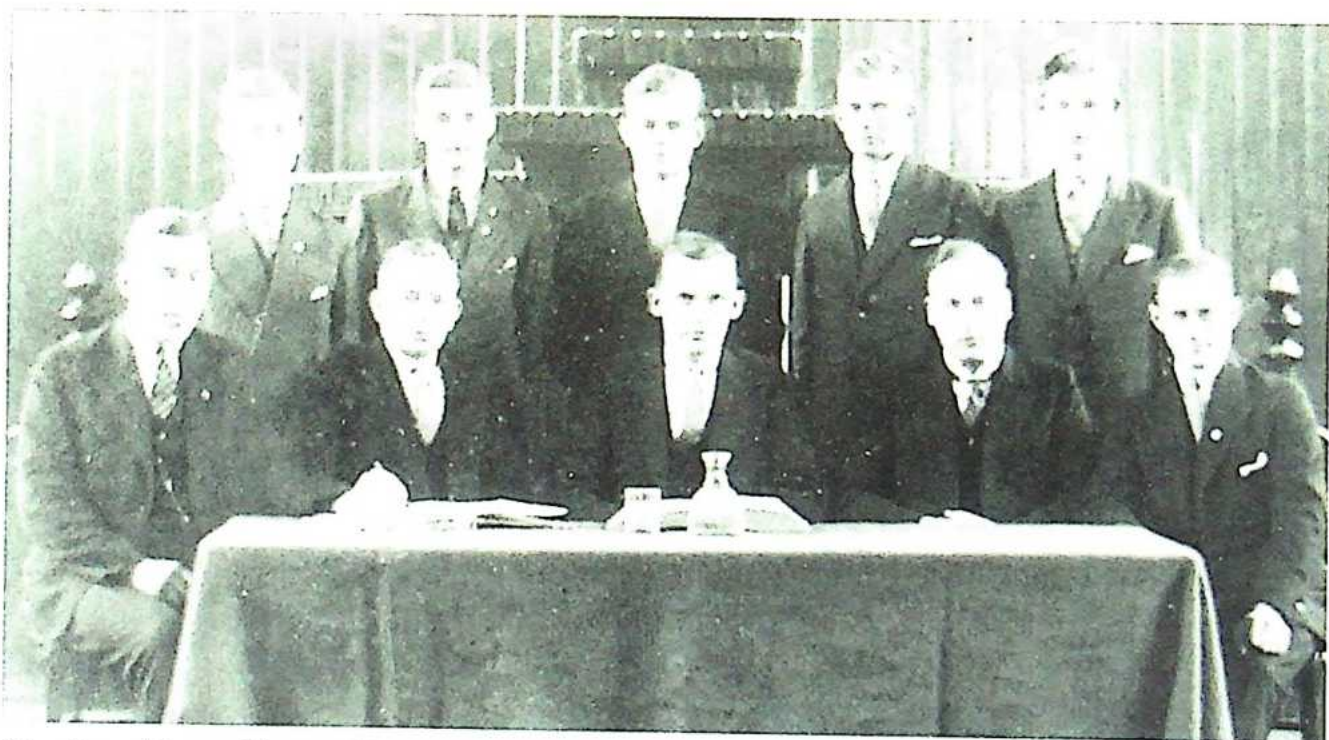
Op snein 18 novimber 1928 die kandidaat Guillaume yntree. Yn de wike dêrfoar hie er it sa drok hân, dat hy wist mei gjin mooglikheid mear in preek op 't papier te krijen.

Syn rie ten'ein gie er nei syn buorman, Master Schokker, haad fan de iepenbiere skoalle.

'Hoe moat ik hjir mei oan,' frege er.

Master wist der wol wat op: "Gean mar nei in kollega fan jo yn Boalsert. Dy hat fêst wol in knappe preek lizzen dy't jo brûke kinne."

En sa is it doe gien.

Bestjoer 'Jongelingen Kring Boalsert'.

Boppeste rige yn 'e midden: Bauke Boersma

Underste rige twadde fan links: Gabe Wynia, dêrneist: Ds. F. Guillaume.

Ut it ferslach fan de tsjerkeriedsgearkomste op 26 novimber 1928:

'Ook dankt Praeses Boersma diegenen die in den vacature de predikanten en candidaten die in de gemeente voorgingen in den Dienst des Woords hebben geherbergd. Met den wensch dat de band der liefde die thans reeds is gelegd tusschen ons bestendig moge blijven, geeft hij het Presidium aan Ds. Guillaume.'

Ingekomen stukken (út deselde oantekens):

'Een verzoek om Huldiging van H.M. de Koningin-moeder op 10 Januari. De Praeses zal deze zaak bespreken met de Predikant der Ned. Herv. Gemeente alhier. Mochten deze tot meedewerking bereid zijn, dan zal deze zaak nader worden besproken. Indien niet dan zal ook dit voor kennisgeving worden aangenomen.'

Ut it ferslach fan de jierlikse gemeentegearkomste op 7 maart 1929:

'Gewenschte vruchten...'

Foar it earst komt it yn de oantekens foar dat der skreaun wurdt oer in ynhâldlike fraach fan in frou út de gemeente:

'Vrouw Y. Joustra had gevraagd of de rondgang voor het avondmaal nog wel nodig was.

De Praeses stelt de ouderlingen beurtelings in de gelegenheid deze zaak nader toe te lichten, opdat eenigermate blyke, hoe zij onder dien arbeid verkeerren, en welke beteekenis hunnerzijds aangegeven wordt.

Hieraan wordt door allen voldaan. Eenparig is men van gedachte, dat deze arbeid, die zoo dikwijls zoo ongemerkt voorbijgaat, toch een niet ongezegde uitwerking achterlaat.

Waar anders wellicht twist en tweedracht bestendig en gevoed zouden worden, maar nu door de komst van den ouderling gaat verzwijgen moeilijk meer en na onderlinge bespreking mocht het meermalen de gewenschte vruchten achterlaten. Waarom men geen reden kon vinden voortaan deze arbeid na te laten.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 25 april 1929:

'Voorts zijn door den kerkeraad, na gedaan onderzoek in zijne vergadering van 17 April j.l. naar de kennis van de leer der zaligheid, en beurtelings omtrent eigen persoonlijk geloof des harten, en na hiervan belijdenis afgelegd te hebben in het midden van de gemeente tot het H.A. toegelaten de volgende brs. en zusters: Okke Visser, Pieter Kamstra, Tjeerd Hingst, Janke Hoekstra, Antje Joustra en Jantje Rijpsma.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 27 desimber 1928:

'Orgeldienst

Voor de dienst bij het orgel wordt in plaats van S. Lantinga aangewezen **Gosse Hoekstra**. De vergoeding hiervoor zal zijn 5 gulden per jaar. In diensttreding 1 Januari 1929.'

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 25 april 1929:

'Onze kerktoren' op 'e nij útjûn

'Het blaadje **'Onze kerktoren'** dat vanaf Juny 1917 tot Augustus 1919 door den kerkeraad werd uitgegeven en waarin door Ds. Van der Vliet voor de gemeente een overzicht werd gegeven van ons kerkelijk leven, zal op dezelfde wijze weder worden uitgegeven. Ds. Guillaume verklaarde zich bereid den arbeid van een zijner voorgangers alhier, voort te zetten.'

De nije kachel

Inkelde sitaten út de tsjerkeriedsferslaggen oer de nije kachel dy't pleatst wurde sil. 30 maaie 1929:

'...een warmtevermogen van 500 m³ en dat in een kerkgebouw van ruim 2000 m³...'

'Boekhouder Wietsma zegt dat hij meende de kerkeraad er attent op te moeten

Boppeste rige f.l.n.r.: Simon Aardema, Jan Dijkstra, Klaaske Dijkstra, Geertje Schaafsma-Dijkstra, ??, Johannes Dijkstra, Jentje Dijkstra-Pieksma, W. Pieksma, Grietje Dijkstra, Kees Dijkstra en Eeke Dijkstra.

2e rij: Marie Dijkstra, Klaas Dijkstra, Elizabeth Dijkstra, frou Pieksma, Hielke Pieksma, Gretha Pieksma.

Sittend: Ymkje Pieksma.

maken, dat de kachel in het kerkgebouw in een zeer onsolide toestand zich bevindt, die als de nodige verbeteringen er aan zullen ten koste gelegd, minstens 35 à 40 gulden zal moeten kosten.

Hij zou hier tegen zijn, want dan hebben we nog een oude kachel; maar dit niet alleen. Hetgeen nog van meer betekenis is, ze heeft maar een warmte vermogen van 500 m³ en dat in een kerkgebouw van ruim 2000 m³. dus totaal onvoldoende, waarom hij het wenschelijk acht een nieuwe aan te schaffen. De Praeses geeft hiermede deze zaak in bespreking en al spoedig is men het er over eens nader op dit advies in te gaan.

De boekhouder zegt na ingewonnen inlichtingen wel zou willen aanbevelen een z.g.n 'ribbenkachel' die een warmtevermogen bevat van 2000 m³, echter de prijs is nogal hoog, nl. fl. 188,75 + 5%. Na enige bespreking zegt de scriba ook enige inlichtingen opgedaan te hebben. En nu wil het hem voorkomen, dat een nummer lager, maar anders precies dezelfde constructie het even goed kon doen. Ze bevat een warmtevermogen van 1500-1800 m³ en is fl. 27.- goedkoper. Hij meent dat we hier met dit bedrag wel rekening mede hebben te houden, temeer waar met deze kachel 3 maal zoo veel warmte kunnen verkrijgen als voorheen van de oude, die ons al ruim 20 jaar heeft gediend.

Hier werd nogal al lang en breed over gediscussieerd. Waar een deel van de vergadering voor no. 196 was, was er ook een deel voor no. 195. Zoo werd door de Praeses met goetvinden van de kerkeraad deze zaak in stemming gebracht, welk geen beslissing ten gevolge had; doordat voor beide nummers 4 stemmen waren. Een voorstel van den scriba om uit beide nrs te trekken vond geen bijval, waarop de Praeses in overweging gaf een Commissie van drie leden te benoemen, die deze zaak noch eens nader hadden te onderzoeken. Aldus besloten.'

7 oktober 1929:

In Salamanderkachel.

'Boekhouder Wietsma had opdracht gekregen onderzoek te doen naar de mogelijkheid van een betere kachel in het kerkgebouw.

Hem was gebleken dat de ribkachels alsnu belangrijk hooger in prijs waren als de prijscourant 1928 liet weten, welke ten vorige male was geraadpleegd. Men achtte het daarom beter daarvan af te zien en het eerste no., dat hierop volgde, een Salamanderkachel in plaats aan te schaffen. Waar niemand zich hier tegen verklaarde aldus besloten en de afwikkeling der zaak verder aan de Commissie opgedragen.'

31 oktober 1929:

'De boekhouder T. Wietsma zegt dat de nieuwe kachel in het kerkgebouw het zeer wenschelijk zou zijn dat de warmte beter bewaard blijft waardoor wel dikwijls vroeger was geklaagd welk zijn oorzaak vond door het teveel open staan van de deuren.'

Ds. F. Guillaume (1905-1972) en syn frou Hendrika Johanna Rullmann (1904-). Dûmny stie te Easterein fan 1928 oant 1932.

Ut it ferslach fan jiergearkomste fan 28 januari 1929:

Fermannichfâldiging fan 'Menigerlei genade'

Vervolgens wordt overgegaan tot het verkopen van 50 leerredenen 'Menigerlei genade' welke eerstens werden verkocht ten bedrage van fl. 68,65. Waar sommigen nochmaals hun gekochte predicaties onder den hamer lieten doorgaan, blijkbaar met de bedoeling, dat men hiermede bevorderde de vermeerdering van de inkomsten der kerk, brachten nochmaals op fl. 35,70, zoodat de gezamenlijke opbrengst was fl. 104,35.

Ut it tsjerkeriedsferslach fan 13 novimber 1929:

Ingekomen stukken

Een schrijven van den Edl. Achtb. Heer J. Kuipers, burgemeester van Hennaarderadeel, inhoudende een verzoek om bij gelegenheid van een bezoek van den Heer Commissaris der Koningin, op Dinsdag 19 November de vlag op den toren te plaatsen. Hieraan zal worden voldaan.

Ut itselde ferslach:

Begroting 1930

Ontvangsten

Vaste bijdragen	fl.3300
Collecten	550
Woninghuur	510
Loc. inkomsten	40
Diversen	100
Lammeren	250

Uitgaven

Tractement	fl.2700
Kostersloon	100
Renten	725
Onderhoud	150
Classiskosten	350
Aflossing	50
Brandstof	100
Schoonmaak	50
Belasting ass.	75
Vergaderkosten	50
Onvoorz. uitgaven	75
Nad. saldo '29	313,14

Totaal fl. 4750

fl. 1.4738,14

Ut it jierferslach fan de gemeentegearkomste fan 27 febrewaris 1930:

Ynstellen famyljebanken

Rondvraag

Br. Strikwerda zou gaarne meerdere actie zien in het gedurig genoemde plan: instellen van familiebanken. Na eenige bespreking zegt de Praeses, op zijn tijd eens een voorlopige schets te zullen ontwerpen, doch, aangezien deze dingen moeilijk in de practijk soms blijken te zijn, niet te veel en te vlug te moeten worden behandeld.'

Ut deselde gearkomste:

'Naar aanleiding van het rapport bijwoning jongelingsvereeniging over het optreden van Joh. Santema en zijn inleidingen over de Friese geschiedenis, hetwelk nog niet de gewenste resultaten oplevert. De kerkeraad hoopt hier zijn volle aandacht aan te schenken.'

(Wat dy 'gewenste resultaten' wiene, wurdt net dúdlik!)